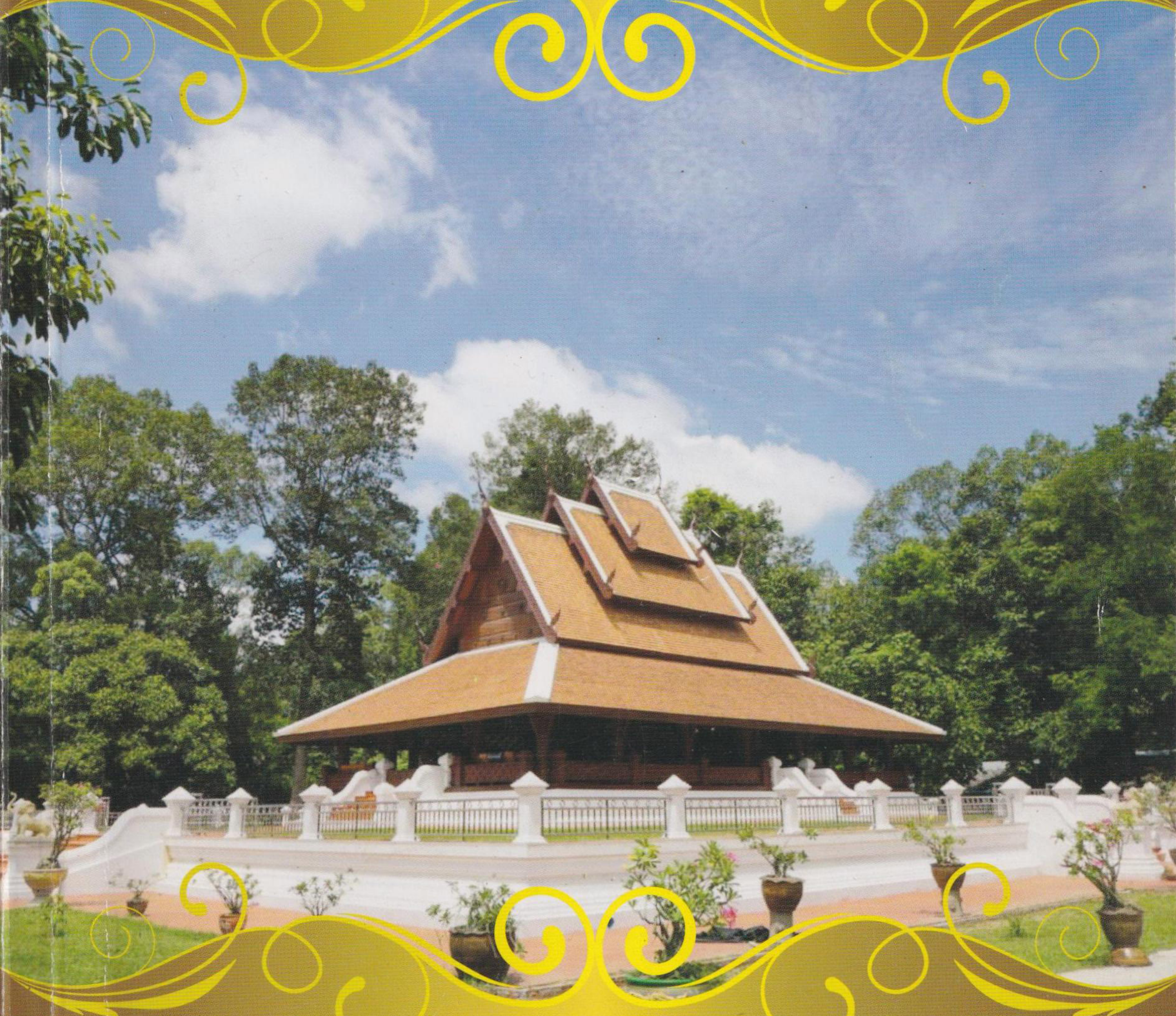
ที่ระลึกงานปิดทองฝังลูกนิมิต – ผูกสีมา
วัดป่าสามัคคีธรรม บ้านจาน
ต. ทุ่งเขาหลวง อ. ทุ่งเขาหลวง จ. ร้อยเอ็ด
วันที่ ๓๐ – ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ที่ระลึกงานปิดทองฝังลูกนิมิต – ผูกสีมา
วัดป่าสามัคคีธรรม บ้านจาน
ต. ทุ่งเขาหลวง อ. ทุ่งเขาหลวง จ. ร้อยเอ็ด
วันที่ ๓๐ – ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

คณะศิษยานุศิษย์วัดป่าสามัคคีธรรม

คำปรารภ

กิจอันใดจะสำเร็จลุล่วงได้นั้นจะต้องประกอบไปด้วย ความพอใจ ความเพียร ความคิด และความไตร่ตรอง ซึ่งก็คือ อิทธิบาท ๔ อันเป็นหนทางแห่งความสำเร็จที่พระสัมมาพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้ กิจของพระศาสนานั้นเป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายที่ต้อง รักษา ประพฤติและปฏิบัติให้พระศาสนาสืบทอดและดำรงอยู่สืบไป

ขออนุโมทนาในศรัทธาของญาติโยมสาธุชนทุกท่าน ที่ได้เห็นคุณค่าของบุญกุศลได้สละทรัพย์ร่วมกันสร้างวัด สร้างอุโบสถไม้ถวายไว้ในพุทธศาสนาซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้มีปัญญาและฉลาดในการฝังทรัพย์ เปรียบเสมือนเราได้นำสมบัติออกจากเรือนที่ถูกไฟไหม้ เรือนคือร่างกายและจิตใจที่ถูกไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ และไฟคือความแก่ ความเจ็บและความตายซึ่งแผดเผาร่างกายและจิตใจของคนเราอยู่เป็นเนืองนิตย์ ตลอดทั้งได้น้อมกายน้อมจิตมาประพฤติปฏิบัติธรรม เจริญสติภาวนาอันเป็นการปฏิบัติบูชา และอามิสบูชา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงกล่าวสรรเสริญว่าเป็นการบูชาที่เลิศ ที่ประเสริฐ

ในโอกาสนี้ อาตมาขออ้างเอาคุณพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ และขอบุญกุศลทั้งหลายทั้งปวงที่อาตมาได้สร้างสมอบรมมา และที่จะสร้างต่อไปนี้ ตลอดทั้งบุญกุศลอันใดที่ญาติโยมทั้งหลายได้ร่วมกันสร้างมานี้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ขอบุญกุศลทั้งปวงนั้น จงมารวมกันให้มีอานุภาพยิ่งใหญ่ปกป้องรักษา ให้ศรัทธาญาติโยมสาธุชนคนดีทั้งหลาย ปราศจากทุกข์โศกโรคภัยและอันตรายทั้งหลายทั้งปวง ปรารถนาสิ่งใดที่เป็นสิริมงคล เป็นความดีงาม ความบริสุทธิ์และชอบธรรม ขอให้ความปรารถนานั้นจงสัมฤทธิ์ผล ด้วยกันทุกท่านทุกคน เมื่อถึงคราวได้มาเจริญภาวนาและปฏิบัติธรรม ขอให้ได้ดวงตาเห็นธรรมเข้าถึงธรรมของพระพุทธเจ้าได้โดยง่าย โดยเร็วพลัน จนกระทั่งถึงพระนิพพานทุกท่านทุกคนเทอญ

พระครูขันติยาภิรักษ์
(ชาติชาย ขันติโก)
เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม

คำนำ

ในสมัยก่อนการที่จะสร้างอุโบสถได้หลังหนึ่ง ๆ มิใช่เรื่องง่าย ๆ และต้องใช้เวลานานมาก ดังนั้นจึงเชื่อกันว่าหากใครได้มีโอกาสทำบุญปิดทองฝังลูกนิมิตหรือได้ร่วมสร้างอุโบสถไว้ในพระพุทธศาสนาเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา คือการบูชาคุณของพระพุทธเจ้า และเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้พระได้ทำสังฆกรรมนั้น จะถือได้ว่าได้ทำบุญกุศลอันมีอานิสงส์ที่ยิ่งใหญ่

ด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง ของท่านพระครูขันติยาภิรักษ์ เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม ที่เป็นผู้นำทัพธรรมในการจัดตั้งวัดป่าสามัคคีธรรม จนสำเร็จลุล่วงจวบจนถึงกาลกำหนดวันปิดทองฝังลูกนิมิต – ผูกสีมา โดยกำหนดให้จัดขึ้น ในวันที่ ๓๐ – ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒ ซึ่งจะทำให้วัดมีอาณาเขตกำหนดเพื่อการทำสังฆกรรมตามพระบัญญัติได้โดยสมบูรณ์ทั้งกฎหมายและพระพุทธบัญญัติ

ในการนี้คณะศิษยานุศิษย์มีความประสงค์จัดพิมพ์ “หนังสือที่ระลึกงานปิดทองฝังลูกนิมิต-ผูกสีมาวัดป่าสามัคคีธรรม” เพื่อรวบรวม ๑) ความเป็นมาของวัดป่าสามัคคีธรรมตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวัดจนเป็นศูนย์รวมจิตใจรวมทั้งเป็นสถานปฏิบัติธรรมของชาวบ้านจานและพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป ๒) ข้อมูลการสร้างอุโบสถไม้แห่งแรกของจังหวัดร้อยเอ็ด อันจะเป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานที่เป็นอนุชนรุ่นหลังต่อไป ๓) ความรู้เกี่ยวกับอานิสงส์ของการสร้างอุโบสถ เพื่อให้สาธุชนเกิดศรัทธาและร่วมอนุโมทนาในกุศลของการสร้างอุโบสถในครั้งนี้ และ ๔) ได้นำปกิณกะธรรม ของท่านพระครูขันติยาภิรักษ์ (พระอาจารย์ชาติชาย ขันติโก) มารวบรวมไว้ในภาคผนวกของหนังสือเล่มนี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาอย่างยิ่งของท่านพระธรรมฐิติญาณ วัดบึงพลาญชัย พระราชปริยัติวิมล วัดมิ่งเมือง พระญาณวิลาส วัดป่าทรงธรรม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่วัดป่าสามัคคีธรรมมาโดยตลอด มีผลทำให้กิจการงานต่าง ๆ ของวัดสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ตลอดจนถึงท่านผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายที่ได้ร่วมในกุศลอันยิ่งใหญ่ด้วยกันมาโดยตลอด

คณะศิษยานุศิษย์
วัดป่าสามัคคีธรรม

สารบัญ

พุทธสถาน

รอยเท้าพ่อ ประทับไว้ ให้แบบอย่าง
กุลบุตร ได้ก้าวย่าง สู่ทางสงฆ์
จงมาเถิด ภิกษุเรา เช่นเผ่าพงษ์
พุทธองค์ เมตตาสร้าง ทางบวชเรียน

ธรรมสถาน

เป็นสถาน ประกาศคำ หลักธรรมสอน
ดั่งบัญชร แห่งพรหมจรรย์ มั่นเสถียร
ผู้มาใหม่ ประพฤติตรง จงพากเพียร
พ้นวงเวียน วัฏฏะล่ม สมเจตนา

สังฆสถาน

บุญแห่งพระ อริยเจ้า ท่านเหล่านั้น
สิ่งสำคัญ สืบสาย พระศาสนา
เหตุด้วยได้ อุปสมบท บรรพชา
"อุโบสถ" เป็นที่มา แห่งกองบุญ

ณ บ้านจาน วัดป่า - สามัคคีธรรม
สร้างโบสถ์ไม้ สำเร็จได้ ด้วยทานทุน
ฝังลูกนิมิต - ผูกสีมา ในคราวนี้
ธรรมจักร หมุนกงล้อ สืบต่อไป

สาธุชน น้อมนำ ร่วมเกื้อหนุน
พุทธคุณ แผ่ปกป้อง ผองปวงไทย
บารมี ถ้วนบัญญัติ จรัสใส
โมทนา บุญมัย ด้วยกันเทอญ

คณะศิษยานุศิษย์ วัดป่าสามัคคีธรรม
(มาลี ฉัตรชุมสาย : ประพันธ์)

ประวัติวัดป่าสามัคคีธรรม

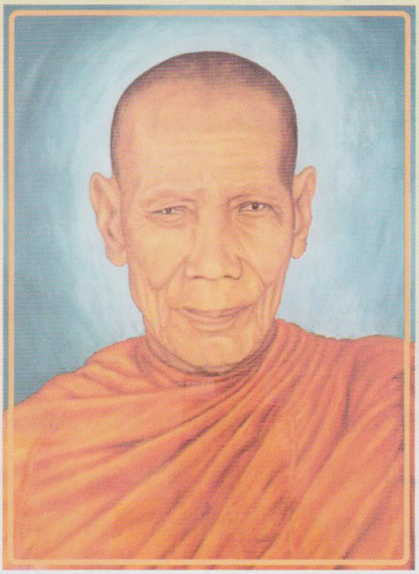
วัดป่าสามัคคีธรรม ตั้งอยู่ ณ บ้านจาน หมู่ ๖ ตำบลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีเนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ ล้อมรอบด้วยพื้นที่สาธารณะ

ที่มาโดยสังเขป

เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๗ บ้านจาน (ขณะนั้น ตั้งอยู่ ตำบลมะบ้า อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด) มีพระสงฆ์รูปหนึ่ง ที่ชาวบ้านจานเรียกท่านว่า หลวงปู่ไหม ได้มาธุดงค์และปักกลด ทางทิศตะวันออกในพื้นที่ป่าท้ายหมู่บ้าน ซึ่งขณะนั้นเป็นป่าที่ชาวบ้าน ออกหาของป่า เช่น เห็ด หน่อไม้และแมลงต่างๆ เพื่อเป็นอาหาร และเป็นป่าที่เชื่อมต่อกันกับป่าช้า มีพื้นที่ประมาณไร่เศษๆ ใช้เป็นที่ฝังศพและฌาปนกิจของชาวบ้านจานและบ้านหวายหลึม

ในระหว่างที่หลวงปู่ไหมปักกลด ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน ได้แก่ พ่อชาย สรรพวุธ พ่อหนู ภักดีพล พ่อเหมย สังฆภูมิ พ่อใหญ่จารย์จันทร์ แสงเส้น และพ่ออ่อนศรี รุ่งจรัส ได้นิมนต์ให้ท่านจำพรรษาอยู่ที่บ้านจานต่อไป เพื่อเป็นที่พึ่ง เป็นเนื้อนาบุญ และเป็นผู้เผยแผ่ธรรมให้แก่ชาวบ้าน จากแรงศรัทธา อยากให้เกิดเป็นวัด จึงได้ร่วมสร้างกุฏิไม้ให้เป็นที่พักสงฆ์ ๑ หลัง (ชาวบ้าน เรียกว่า วัดป่า ตั้งแต่นั้นมา) เพื่อปฏิบัติศาสนกิจและให้ชาวบ้านได้ทำบุญตักบาตร ภายหลังต่อมา หลวงปู่ไหม ได้ไปจำพรรษา ณ วัดอื่น จากนั้นวัดก็มีสภาพร้างไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง (มี บันฮึง, ๒๕๖๑)

ต่อมา ปี ๒๕๓๒ หลวงปู่แสง ธัมมธโร ซึ่งเป็นลูกหลานของชาวบ้านจาน ได้เข้ามาจำพรรษา ท่านได้ปรับปรุงวัด โดยสร้างอาคารขึ้นมา ๑ หลัง (หอฉันปัจจุบัน) ซึ่งขณะนั้นยังไม่เสร็จสมบูรณ์ในระหว่างนั้นมีพระภิกษุจำพรรษาจำนวน ๔ รูป ชาวบ้านจานและผู้มีจิตศรัทธา ได้ร่วมแรงร่วมบุญจนมีกุฏิที่พักของสงฆ์ เพิ่มขึ้นอีก ๒-๓ หลัง นอกจากนี้ในช่วงที่หลวงปู่แสงเป็นเจ้าอาวาส ท่านยังเป็นผู้นำในการรวบรวมปัจจัยจากชาวบ้านจาน และทนายสมบูรณ์ รองศาสตราจารย์ดุษฎี พรหมทัต สร้างเมรุขึ้นมาเพื่อเป็นที่ฌาปนกิจศพชาวบ้านจาน และได้สร้างศาลาหอฉันปัจจุบัน จนสำเร็จ

หลวงปู่แสง ธมฺมธโร
เจ้าอาวาสรูปแรกวัดป่าสามัคคีธรรม
(๒๕๓๒-๒๕๔๒)

หลวงปู่แสง ธมฺมธโร
ชาตะ ๒ ม.ค. ๒๔๖๔
มรณะ ๒๘ ธ.ค. ๒๕๔๒
ศิริอายุ ๗๙ ปี

ชาวบ้านจานที่เคารพศรัทธาหลวงปู่แสงและต้องการให้เกิดวัดที่เป็นศูนย์รวมจิตใจ ได้ร่วมแรงร่วมใจก่อสร้างวัดป่าสามัคคีธรรมให้มีความเจริญเป็นลำดับ ทั้งการทอดกฐินและผ้าป่าตามกำลังศรัทธาเรื่อยมา จวบจนกระทั่งหลวงปู่แสงได้มรณภาพเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ หลังจากหลวงปู่แสงมรณภาพ พระครูขันติยาภิรักษ์ (พระชาติชาย ขันติโก ขณะนั้น) ได้รักษาการแทนเจ้าอาวาส และได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสในเวลาต่อมา (สีจัน ภักดีพล, ๒๕๖๑)

พระครูขันติยาภิรักษ์ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันเป็นพระที่เป็นผู้นำ ในการก่อสร้างและปรับปรุง บำรุงรักษาศาสนสถาน เพื่อให้วัดเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจชาวบ้านจานและญาติโยมที่มีความเคารพเลื่อมใสในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของท่าน นับตั้งแต่ได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส ท่านได้รวมศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย สร้างศาสนสถานและศาสนวัตถุให้เป็นสมบัติแห่งพระศาสนา อันได้แก่ โรงทาน ห้องน้ำ กุฏิสงฆ์ ศาลาปฏิบัติธรรม พระหยก วิหารพระหยก พระประธาน

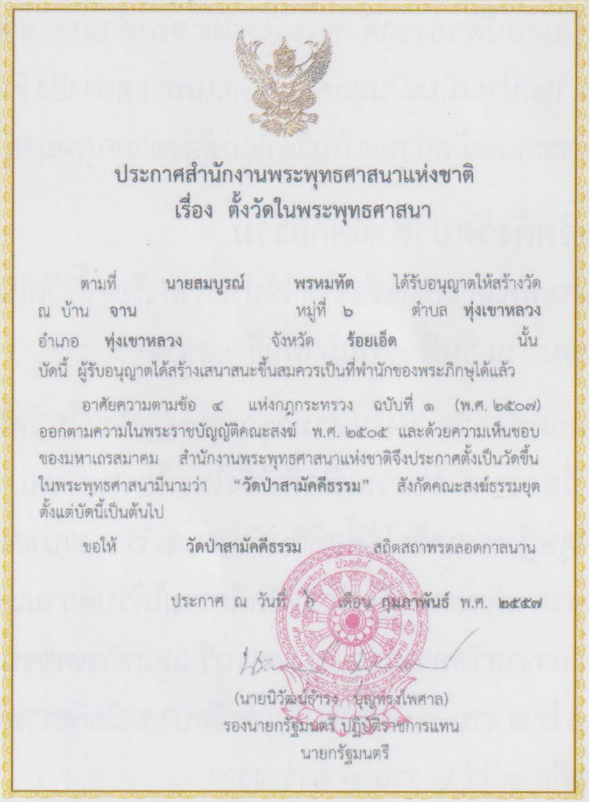
และอุโบสถ ให้เป็นสมบัติของชาติ ของจังหวัด ของอำเภอ ของตำบลและของหมู่บ้าน ซึ่งไม่สามารถประเมินเป็นมูลค่าได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือท่านดำเนินการให้วัดมีคุณสมบัติครบและมีสถานะเป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในปี ๒๕๕๗

การดำเนินการจัดตั้งวัดป่าสามัคคีธรรม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ประกาศ เรื่อง ตั้งวัดในพระพุทธศาสนา "วัดป่าสามัคคีธรรม" ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เดิมอาณาเขตของวัด ยังไม่สามารถที่จะจัดตั้งเป็นวัดได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากมีจำนวนเนื้อที่ที่ยังไม่เพียงพอ ทนายสมบูรณ์ และรองศาสตราจารย์ดุษฎี พรหมทัต ได้ซื้อที่ดินจำนวน ๒ ไร่ ๑ งาน ๗๑ ตารางวา ถวายให้แก่วัดเป็นครั้งแรก ต่อมาทางวัดป่าสามัคคีธรรมได้รับความเมตตาจากพระครูวัชรธรรมสาร เจ้าอาวาสวัดทรงธรรม จ.เพชรบุรี และชาวเพชรบุรีร่วมบริจาคเงินซื้อที่ดิน จำนวน ๒ ไร่ ๒ งาน ๘๓ ตารางวา และวัดป่าสามัคคีธรรมโดยชาวบ้านจานได้ซื้อที่ดินเพิ่มขึ้นอีก ๑ ไร่ ๒ งาน ๗ ตารางวา

ท้ายที่สุด คุณเสริมเกียรติ กังเสถียร ได้ซื้อที่ดินจำนวน ๒ ไร่ ๓ งาน ๖๐ ตารางวา รวมซื้อที่ดินเพิ่มเติมทั้งหมด ๙ ไร่ ๒ งาน ๒๑ ตารางวา จากนั้นได้มีแรงศรัทธาจากพุทธศาสนิกชนที่หลั่งไหลมาจากทั่วสารทิศ ได้แก่ชาวบ้านจาน สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่น ๆ ได้สละซึ่งทุนทรัพย์ อาทิ คุณแม่อโนทัย ภักดีเพี้ยน คุณแม่จรูญ สุกแก้ว คุณบุบผา สุกแก้ว คุณสมัย สุขแก้ว และสาธุชนท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ในที่นี้ เพื่อให้ได้เนื้อที่ที่สามารถขอตั้งวัดในพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ เมื่อเนื้อที่ครบและวัดมีคุณสมบัติถึงพร้อมในการจัดตั้ง ทนายสมบูรณ์ พรหมทัต จึงได้เป็นผู้ขออนุญาตตั้งวัด และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสืออนุญาตให้สร้างวัด ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖ และได้รับการประกาศให้เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ประกาศสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เรื่อง ตั้งวัดในพระพุทธศาสนา

ตามที่ นายสมบูรณ์ พรหมทัต ได้รับอนุญาตให้สร้างวัด ณ บ้าน จาน หมู่ที่ ๖ ตำบล ทุ่งเขาหลวง อำเภอ ทุ่งเขาหลวง จังหวัด ร้อยเอ็ด นั้น บัดนี้ ผู้รับอนุญาตได้สร้างเสนาสนะขึ้นสมควรเป็นที่พำนักของพระภิกษุได้แล้ว

อาศัยความตามข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงประกาศตั้งเป็นวัดขึ้นในพระพุทธศาสนามีนามว่า "วัดป่าสามัคคีธรรม" สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ขอให้ วัดป่าสามัคคีธรรม สถิตสถาพรตลอดกาลนาน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗

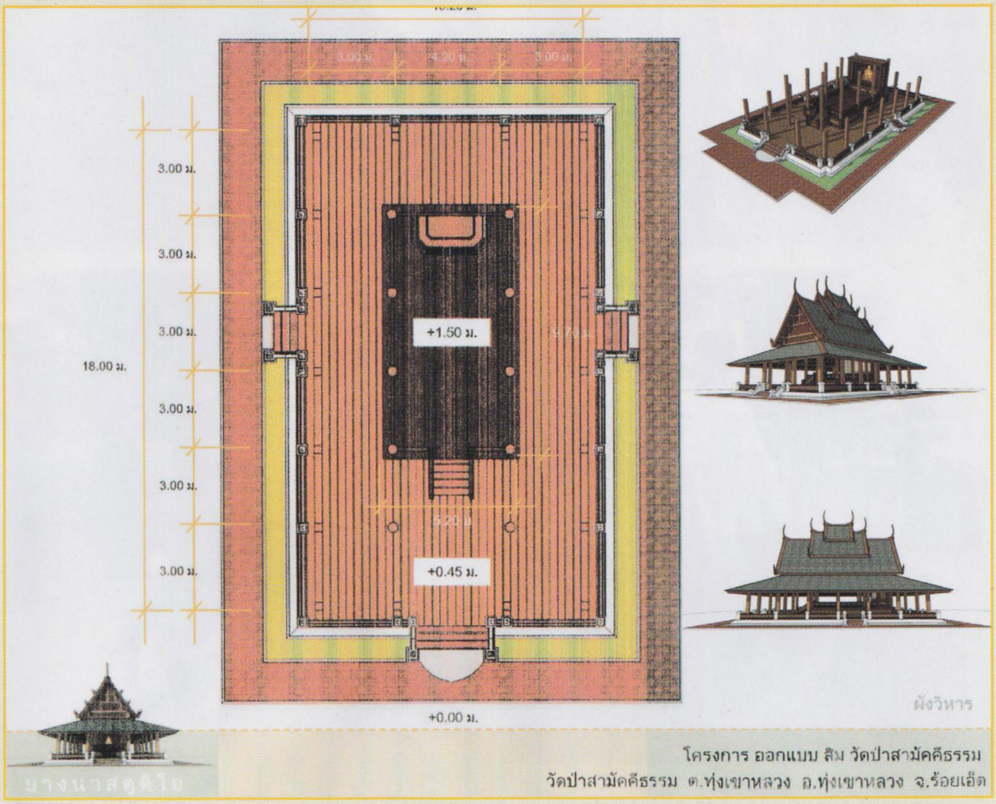
(นายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล)
รองนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
นายกรัฐมนตรี

ใบประกาศจัดตั้งวัดป่าสามัคคีธรรม

อุโบสถไม้ วัดป่าสามัคคีธรรม

คุณเสริมเกียรติ กังเสถียร ได้แสดงเจตจำนงค์ที่จะสร้างอุโบสถทำด้วยไม้ไว้ในพระพุทธศาสนา จึงได้ปรารภการสร้างกับพระครูขันติยาภิรักษ์โดยจัดสร้างให้มีรูปแบบผสมผสานกับศิลปทางเหนือ เป็นศาสนสถานที่ทรงคุณค่าที่อนุชนรุ่นหลังสามารถศึกษาหาความรู้ได้ มีความเป็นท้องถิ่นและผสมผสานกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้อย่างลงตัวสวยงาม ซึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ดนั้นยังไม่เคยมีมาก่อน เมื่อถึงพร้อมด้วยฉันทานุมัติของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายโดยมีพระครูขันติยาภิรักษ์เป็นประธาน จึงได้เกิดอุโบสถไม้ขึ้น ณ บ้านจาน ต. ทุ่งเขาหลวง อ. ทุ่งเขาหลวง จ. ร้อยเอ็ด โดยมีคุณแม่อโณทัย ภักดีเพี้ยน คุณแม่จรูญ สุกแก้ว คุณบุบผา สุกแก้ว คุณสมัย สุขแก้ว ทนายสมบูรณ์ และรองศาสตราจารย์ดุษฎี พรหมทัต ชาวบ้านจาน และรวมถึง

ศรัทธาสาธุชนอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ในที่นี้ ได้ร่วมแรงกาย และทุนทรัพย์ ตลอดระยะเวลากว่า ๕ ปี ด้วยงบประมาณกว่า ๒๐ ล้านบาท อุโบสถจึงได้สร้างสำเร็จตั้งตระหง่าน สวยงาม เป็นศาสนสถาน ให้ลูกหลานอนุชนรุ่นหลังได้สืบสานและทำนุบำรุงพระศาสนาสืบไป

แบบร่างอุโบสถไม้วัดป่าสามัคคีธรรม

การดำเนินงานสร้างอุโบสถไม้ และเททองหล่อพระประธาน

๑. ปรับพื้นที่และวางรากฐานอุโบสถ เดือนมีนาคม ๒๕๕๖

ใช้พื้นที่บริเวณทิศเหนือของวัด เนื้อที่ประมาณ ๙๙๐ ตารางเมตร ได้รับแรงศรัทธาจากชาวบ้านจานและสาธุชนร่วมกันถมที่และวางรากฐานอุโบสถจนได้บริเวณตามต้องการ

พระครูขันติยาภิรักษ์ (ชาติชาย ขันติโก) ดูแลการปรับพื้นที่และวางรากฐานอุโบสถ

๒. วางศิลาฤกษ์ วัดป่าสามัคคีธรรม ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๖

วัดป่าสามัคคีธรรมได้กำหนดวางศิลาฤกษ์ในวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ โดยมีพระเถรานุเถระชั้นผู้ใหญ่มาร่วมในพิธีอันสำคัญ ได้แก่ พระธรรมฐิติญาณ เจ้าคณะภาค พระญาณวิลาส เจ้าคณะอำเภอ และพุทธศาสนิกชนจากทั่วสารทิศ ได้มาร่วมพิธีในวันดังกล่าวเป็นจำนวนมาก โดยมีพิธีบวงสรวงเทพยดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

พิธีบวงสรวงเทพยดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์
ในวันวางศิลาฤกษ์ อุโบสถวัดป่าสามัคคีธรรม

พระธรรมฐิติญาณ วัดบึงพลาญชัย เจ้าคณะภาค ๑๐ ประธานฝ่ายสงฆ์
และพระครูขันติยาภิรักษ์ เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม
วางแผ่นศิลาฤกษ์อุโบสถวัดป่าสามัคคีธรรม

คุณแม่อโณทัย ภักดีเพี้ยน และคุณเสริมเกียรติ กังเสถียร
ประธานฝ่ายฆราวาส วางศิลาฤกษ์อุโบสถ

คุณแม่จรูญ คุณบุบผา สุกแก้ว
พร้อมคณะญาติ
ร่วมวางศิลาฤกษ์อุโบสถ

๓. เททองหล่อพระประธานอุโบสถวัดป่าสามัคคีธรรม ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๘

พระครูขันติยาภิรักษ์ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ทนายสมบูรณ์ และรองศาสตราจารย์ดุษฎี พรหมทัต ประธานฝ่ายฆราวาส ได้เททองหล่อพระประธานอุโบสถ ร่วมกับศิษยานุศิษย์ ชาวบ้านจานและญาติธรรมทั่วสารทิศ มาร่วมน้อมจิตรวมใจเททองหล่อพระประธานอุโบสถ

พระครูขันติยาภิรักษ์ ประธานฝ่ายสงฆ์
ทนายสมบูรณ์ และ รองศาสตราจารย์ดุษฎี พรหมทัต ประธานฝ่ายฆราวาส
เททองหล่อพระประธาน

เททองหล่อพระประธาน

๔. ยกเสาเอก เสาโท และอัญเชิญพระประธานประดิษฐาน ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙

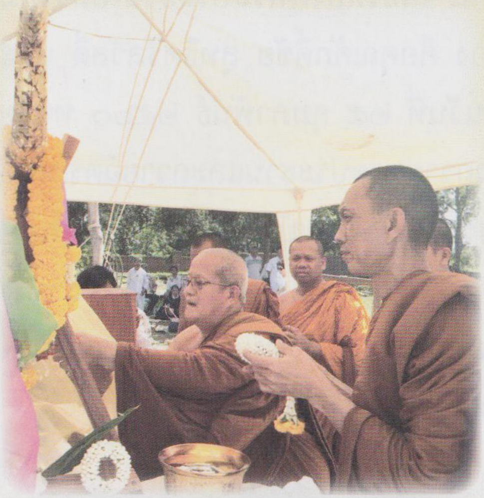
หลังจากพิธีวางศิลาฤกษ์และการเททองหล่อพระประธานได้ดำเนินการแล้ว คณะญาติโยมได้กำหนดวันเพื่อยกเสาเอก เสาโท และอัญเชิญพระประธานเข้าประดิษฐานในบริเวณโบสถ์ เพื่อเริ่มการก่อสร้างอุโบสถ

พระราชปริยัติวิมล วัดมิ่งเมือง เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด
พระญาณวิลาส วัดป่าทรงธรรม เจ้าคณะอำเภอ
พระครูขันติยาภิรักษ์ เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม
ประกอบพิธียกเสาเอกเสาโท อุโบสถวัดป่าสามัคคีธรรม

๕. พิธียกช่อฟ้า ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๙

วัดป่าสามัคคีธรรมได้ยกช่อฟ้าอุโบสถวัดป่าสามัคคีธรรม ในวันทอดกฐิน ประจำปี ๒๕๕๙ นับว่าได้มีงานบุญเกิดขึ้น ๒ งานพร้อม ๆ กัน โดยมีสาธุชนหลั่งไหลมาร่วมงานมากมาย

พระราชปริยัติวิมล วัดมิ่งเมือง เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด
พระญาณวิลาส วัดป่าทรงธรรม เจ้าคณะอำเภอ
พระครูขันติยาภิรักษ์ เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม
ประกอบพิธียกช่อฟ้าร่วมกับศรัทธาสาธุชน

๖. พิธีถวายพระประธาน "พระพุทธพรหมศรี ศากยมุนี" ช่อฉัตรพระประธาน และทอดผ้าป่าจัดหาทุนสร้างวิหารขันติโก (วิหารพระหยก) ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ด้วยห้วงเวลาของการก่อสร้างอุโบสถ ได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปพร้อมๆ กับการปิดทององค์พระประธาน เพื่อให้องค์พระประธานเปล่งรัศมีงดงาม เจ้าภาพที่รับเป็นประธานปิดทอง คือคุณศักดิ์ชัย สุทธิศรีสวัสดิ์ และคุณวิไล ศรีสวัสดิพานิชย์ พร้อมญาติ ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ทนายสมบูรณ์ พรหมทัต เป็นผู้นำในการกล่าวถวายพระประธานและถวายฉัตรเหนือพระเศียรพระประธาน แด่วัดป่าสามัคคีธรรม เพื่อเป็นสมบัติของพระศาสนาสืบไป และในวันดังกล่าวพุทธศาสนิกชนและญาติโยมจากสมุทรปราการซึ่งนำบุญโดยคุณสมัย สุขแก้ว เป็นประธานทอดผ้าป่าจัดหาทุนสร้างวิหารขันติโก (วิหารพระหยก) ให้ดำรงไว้ในพระศาสนาเช่นกัน

ประดิษฐานช่อฉัตรพระประธาน
วัดป่าสามัคคีธรรม

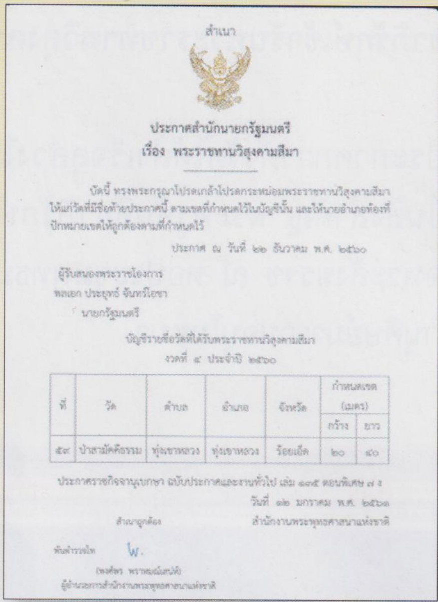
คุณสมัย คุณศิริวรรณ สุขแก้ว เป็นประธาน
ในพิธีทอดผ้าป่าหาทุนสร้างวิหารขันติโก

๗. พระครูขันติยาภิรักษ์เข้ารับพระราชทานวิสุงคามสีมา ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑

สืบเนื่องจากประกาศการตั้งวัดได้สำเร็จลุล่วงไปแล้วนั้น การได้รับวิสุงคามสีมา นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ พระครูขันติยาภิรักษ์ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาจากสมเด็จพระสังฆราช ณ หอประชุมพุทธมณฑล อ.พุทธมณฑล จ. นครปฐม โดยมีศิษยานุศิษย์มาร่วมอนุโมทนา

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปรินายก ประทานประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องวิสุงคามสีมา แด่ พระครูขันติยาภิรักษ์ เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม

สำเนา

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง พระราชทานวิสุงคามสีมา

บัดนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้แก่วัดที่มีชื่อท้ายประกาศนี้ ตามเขตที่กำหนดไว้ในบัญชีนั้น และให้นายอำเภอท้องที่ปักหมายเขตให้ถูกต้องตามที่กำหนดไว้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

บัญชีรายชื่อวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
งวดที่ ๔ ประจำปี ๒๕๖๐

ที่	วัด	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	กำหนดเขต (เมตร)	
					กว้าง	ยาว
๕๙	ป่าสามัคคีธรรม	ทุ่งเขาหลวง	ทุ่งเขาหลวง	ร้อยเอ็ด	๒๐	๔๐

ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ๑๓๕ ตอนพิเศษ ๗ ง
วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

สำเนาถูกต้อง
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

พันตำรวจโท พ.
(พงศ์พร พราหมณ์เสน่ห์)
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ใบประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องพระราชทานวิสุงคามสีมา
ให้แก่วัดป่าสามัคคีธรรม

เหล่าศิษยานุศิษย์ร่วมแสดงมุทิตาจิตในวันรับพระราชทานวิสุงคามสีมาจากสมเด็จพระสังฆราช

๘. พิธีสวดถอนอุโบสถ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑

วัดป่าสามัคคีธรรมได้นิมนต์คณะสงฆ์จำนวน ๓๑๐ รูป รับถวายภัตตาหารเช้าเสร็จแล้วเจริญพระพุทธมนต์ จากนั้นได้ทำพิธีสวดถอนอุโบสถตามระเบียบพุทธศาสนพิธี ซึ่งเป็นพิธีทางศาสนาที่มีความสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่ง ที่จะทำให้อุโบสถสมบูรณ์

พระราชปริยัติวิมล วัดมิ่งเมือง เจ้าคณะจังหวัด
นำพระภิกษุสงฆ์รับบิณฑบาต

คณะพระภิกษุสงฆ์สวดถอนอุโบสถ

๙. พิธีปิดทองฝังลูกนิมิต - ผูกสีมา

ณ บัดนี้วัดป่าสามัคคีธรรมจะเสร็จสมบูรณ์ ถึงพร้อมในการเป็นอุโบสถ เพื่อประกอบสังฆกรรมของสงฆ์ ตามพระธรรมวินัยทุกประการ ก็ด้วยการทำพิธีปิดทองฝังลูกนิมิต–ผูกสีมาซึ่งเหล่าสานุศิษย์ได้กำหนดประกอบพิธีในวันเสาร์ที่ ๓๐–วันอาทิตย์ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒ เพื่อให้เป็นศาสนสถานในพระศาสนาและเป็นสมบัติของชาติรวมถึงสาธุชนรุ่นหลังสืบไป

ประวัติ

พระครูขันติยาภิรักษ์ (ชาติชาย ขันติโก)
เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม สังกัดธรรมยุติ
ต.ทุ่งเขาหลวง อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด

อายุ ๔๙ ปี พรรษา ๒๗

สถานะเดิม นายชาติชาย สกุลเดิม เภสัชชา

เกิด วันอังคารที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๒ ปีระกา

ณ บ้านท่าสะแบง ตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

บิดา นายสุวัฒน์ เภสัชชา **มารดา** นางพูล เภสัชชา

อุปสมบท ณ พัทธสีมา วัดทรงธรรม ต.หนองชุมพลเหนือ อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๔

อุปัชฌาย์ พระครูกัลยาณวุฒิกร พระกรรมวาจาจารย์ พระครูวัชรธรรมสาร

การศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๘ สอบได้นักธรรมเอก สำนักเรียน จังหวัดเพชรบุรี

ปฏิปทา หลังจากอุปสมบทแล้วจำพรรษาอยู่ ณ วัดทรงธรรม เพชรบุรี ต่อมาได้ออกธุดงค์เพื่อศึกษาปฏิบัติตามวัตรของพระภิกษุสงฆ์ไปตามสถานที่ครูบาอาจารย์ต่าง ๆ เช่น กาญจนบุรี สุรินทร์ บึงกาฬ หนองคาย ลำปาง เชียงใหม่และเชียงราย ได้เรียนกรรมฐานกับพ่อแม่ครูอาจารย์ เช่นหลวงพ่อเจริญ วัดไทยชาวเขา จ.กาญจนบุรี และพระตาปราอาโร (หลวงพ่อหลุ่น) ณ วัดป่าแสงธรรม จ.สุรินทร์ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ท่านได้ธุดงค์ มาพักที่วัดป่าสามัคคีธรรม ขณะนั้นหลวงปู่แสงเป็นเจ้าอาวาสได้ชวนให้พักจำพรรษาอยู่ด้วยกัน ซึ่งท่านก็ได้ใช้ความรู้ ความสามารถช่วยเหลืองานก่อสร้างของวัดให้ลุล่วงเป็นอย่างดี

งานปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลทุ่งเขาหลวง

พ.ศ. ๒๕๔๗ พระสังฆาธิการผู้บริหารการคณะสงฆ์ ตำแหน่ง พระครูเจ้าคณะตำบล ชั้นตรี

พ.ศ. ๒๕๕๔ พระสังฆาธิการผู้บริหารการคณะสงฆ์ ตำแหน่ง พระครูเจ้าคณะตำบล ชั้นโท

งานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

อบรมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน แก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่วัดป่าสามัคคีธรรมและสถานปฏิบัติธรรมอื่น ๆ อาทิ บุญนิเวศน์ปุญญะเขตตัง บ้านเรือนแก้ว และบ้านสุกแก้ว จ. สมุทรปราการ เป็นต้น

งานการก่อสร้างศาสนสถานและศาสนวัตถุ

พ.ศ. ๒๕๔๗	กุฏิกลางน้ำ
พ.ศ. ๒๕๕๓ - พ.ศ. ๒๕๕๕	ศาลาปฏิบัติธรรม
พ.ศ. ๒๕๕๓ - พ.ศ. ๒๕๖๐	สร้างพระหยก ประดิษฐาน ณ ศาสนสถานต่าง ๆ ของวัด อาทิ ศาลาปฏิบัติธรรม และวิหารขันติโก (วิหารพระหยก)
พ.ศ. ๒๕๕๖ - พ.ศ. ๒๕๖๐	อุโบสถ และพระประธาน
พ.ศ. ๒๕๕๖	โรงครัว
พ.ศ. ๒๕๕๘	ที่พักผู้ปฏิบัติธรรม (ปรับปรุงต่อเติม โรงทานประชาสามัคคี)
พ.ศ. ๒๕๖๐	วิหารขันติโก (วิหารพระหยก)
พ.ศ. ๒๕๖๑	กุฏิเจ้าอาวาสและกุฏิรับรองพระเถระ

กุฏิกลางน้ำ

พระหยกประดิษฐานหน้าศาลาปฏิบัติธรรม

ศาลาปฏิบัติธรรม

พระพุทธพรหมศรี ศากยมุนี
พระประธานในอุโบสถวัดป่าสามัคคีธรรม

อุโบสถวัดป่าสามัคคีธรรม

พระหยกประดิษฐานในวิหารขันติโก

วิหารขันติโก (วิหารพระหยก)

โรงทานประชาสามัคคี (โรงครัวและที่พักผู้ปฏิบัติธรรม)

กุฏิเจ้าอาวาสและกุฏิรับรองพระเถระ (กุฏิรัตนบูชา)

สาระหน้ารู้เกี่ยวกับการปิดทองฝังลูกนิมิต

ความหมายของลูกนิมิต (วัดอารีราษฎร์, ๒๕๕๗).

ลูกนิมิตทั้ง ๙ ลูกนั้น จำนวน ๑ ลูก ซึ่งถือเป็นนิมิตเอกนั้นจะตั้งอยู่กลางอุโบสถเพื่อถวายการบูชาพระพุทธเจ้า ส่วนจำนวน ๘ ลูก ถูกจัดให้อยู่ตามทิศต่าง ๆ โดยรอบอุโบสถ ซึ่งทิศที่อยู่รอบอุโบสถนั้นเรียกว่าทิศ ๘ มีความหมายที่เป็นมงคล คือ เพื่อเป็นสัญลักษณ์หรือแทนองค์พระอรหันตสาวก และเพื่อเป็นการบูชาพระอรหันตสาวกผู้ใหญ่ประจำทิศ หรืออีกนัยหนึ่งนั้นเป็นองค์แทนพระอรหันตสาวกที่รักษาอุโบสถหรือเขตพุทธาวาสของพระพุทธเจ้า และเป็นการบูชาเทพนพเคราะห์ทั้ง ๙ ให้เกิดบุญและสิริมงคลแก่ตัวเองและครอบครัว โดยแต่ละลูกมีความหมายดังนี้

๑. นิมิตลูกเอก เป็นลูกที่มีความสำคัญมาก ถือเป็นประธานของลูกนิมิตทั้งหมด ฝังไว้บริเวณใจกลางอุโบสถ หรือบางท่านเรียกว่า สะดือโบสถ์ ก็มี รายล้อมด้วยลูกนิมิตอีก ๘ ลูก เป็นการถวายการบูชาพระพุทธเจ้า ผู้เป็นพระบรมศาสดาเอกของพระพุทธศาสนาผู้เป็นพระประมุขแห่งสงฆ์ เป็นการอัญเชิญและบูชาพระเกตุเทพผู้คุ้มครองสถานที่ส่วนกลางของอุโบสถ

๒. ทิศตะวันออก (ทิศบูรพา) ลูกที่อยู่ด้านหน้าของอุโบสถ ถือเป็นลูกบริวารที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ เป็นลูกแรกที่ต้องเริ่มนับ ยกเว้นลูกกลางสะดือโบสถ์ ดังนั้น จึงเปรียบนิมิตลูกนี้เหมือนปฐมสาวก หรือ พระสาวกองค์แรกของพระพุทธเจ้าคือ พระอัญญาโกณฑัญญะ พระอัครสาวกผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้รู้ราตรีกาลนาน คือ มีความรู้มาก ผ่านโลกมานาน เนื่องจากท่านเป็นผู้เดียวที่เมื่อยังเป็นดาบสที่ทำนายพระราชกุมารคือพระพุทธเจ้าเมื่อมีพระประสูติกาล และทำนายว่าพระองค์จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า และพระดาบสก็เฝ้ารอการบรรพชาของพระองค์เพื่อจะได้ออกบวชตามพระองค์ และถวายตัวเป็นพระอัครสาวก

การฝังลูกนิมิตไว้ด้านทิศตะวันออกเพื่อเป็นการบูชาพระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นการอัญเชิญและบูชาพระจันทร์ เทพผู้คุ้มครองสถานที่ส่วนด้านหน้าของอุโบสถ

๓. ทิศตะวันออกเฉียงใต้ (ทิศอาคเนย์) หรือด้านหน้าฝั่งขวาของอุโบสถ การฝังลูกนิมิตไว้ทางทิศนี้ เพื่อบูชาพระมหากัสสปะเถระ พระอัครสาวกผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้ทรงธุดงค์คุณ ซึ่งต่อมาได้เป็นประธานสงฆ์ทำสังคายนา เป็นการอัญเชิญและบูชาพระอังคาร เทพผู้คุ้มครองสถานที่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอุโบสถอีกองค์หนึ่ง

๔. ทิศใต้ (ทิศทักษิณ) เป็นลูกนิมิตที่อยู่ด้านขวาของอุโบสถ การฝังลูกนิมิตไว้ทางทิศนี้เป็นการบูชาพระสารีบุตร พระอัครสาวกฝ่ายขวา ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้เลิศในทางปัญญา เป็นการอัญเชิญและบูชาพระพุทธ เทพผู้คุ้มครองสถานที่ด้านทิศใต้ของอุโบสถ

๕. ทิศตะวันตกเฉียงใต้ (ทิศหรดี) หรือทิศด้านหลังฝั่งขวาของอุโบสถ การฝังลูกนิมิตทางด้านทิศนี้ เพื่อบูชาพระอุบาลีเถระ พระอัครสาวกผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้เลิศในทางวินัย และเป็นการอัญเชิญและบูชาพระเสาร์ ซึ่งเป็นเทพหนึ่งในนพเคราะห์ทั้ง ๙ คือ เทพผู้ดูแลคุ้มครองสถานที่ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอุโบสถ

๖. ทิศตะวันตก (ทิศประจิม) เป็นลูกนิมิตที่ฝังอยู่ด้านหลังของตัวอุโบสถ เป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายของเงา ซึ่งเปรียบได้กับพระเถระที่เป็นพุทธอุปัฏฐากคอยเฝ้าติดตามดูแลปรนนิบัติรับใช้พระพุทธองค์ เหมือนเงาตามตัว ดังนั้นการฝังลูกนิมิตทางทิศนี้ เพื่อเป็นการบูชาพระอานนท์เถระ พระอัครสาวกผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้เลิศในทางพหูสูตและเป็นมหาพุทธอุปัฏฐากแด่พระพุทธเจ้า และอัญเชิญบูชาพระพฤหัสบดี เทพคุ้มครองทิศตะวันตก

๗. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (ทิศพายัพ) การฝังลูกนิมิตที่ฝังอยู่ด้านหลังฝั่งซ้ายของอุโบสถทางด้านทิศนี้ เป็นการบูชา พระควัมปติเถระ พระอัครสาวกผู้ได้รับการ

ยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้เลิศในทางลาภสักการะ และรูปงาม ท่านเป็นพระอรหันต์องค์ที่ ๑๐ ของโลก และ เป็นสหาย ๑ ใน ๔ ของพระยสะกุลบุตร อีกทั้งเป็นบุตรของนางสุชาดาผู้ถวายข้าวมธุปยาสในวันก่อนที่พระพุทธเจ้าจะได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ และอัญเชิญบูชาพระราหูซึ่งเป็นเทพประจำทิศนี้

๘. ทิศเหนือ (ทิศอุดร) ลูกนิมิตที่ฝั่งทางด้านทิศนี้ถือเป็นลูกที่มีความสำคัญอีกลูกหนึ่ง ซึ่งอยู่ด้านซ้าย ของตัวอุโบสถ เพื่อเป็นการบูชา พระมหาโมคคัลลานะ พระอัครสาวกฝ่ายซ้ายของพระพุทธเจ้า ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้เลิศในทางแสดงฤทธิ์ และอัญเชิญบูชาพระศุกร์ เทพคุ้มครองรักษาประจำทิศนี้

๙. ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (ทิศอีสาน) ลูกนิมิตที่ฝังอยู่ด้านหน้าฝั่งซ้ายของอุโบสถทางทิศเหนือนี้ เป็นสัญลักษณ์แห่งความผูกพัน มีผลทางจิตใจ ถือเป็นทิศสุดท้าย เพื่อเป็นการบูชา พระราหุลเถระ ซึ่งเป็นพระโอรสของเจ้าชายสิทธัตถะ พระอัครสาวกผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้เลิศในทางการศึกษาและอัญเชิญพระอาทิตย์ เทพผู้คุ้มครองรักษาประจำทิศ

ในพิธีผูกพัทธสีมาปิดทองลูกนิมิตนั้น นิยมจะใส่สมุด ดินสอ เข็มและด้าย เป็นต้น ลงไปในหลุมที่ฝังลูกนิมิตด้วย ทั้งนี้เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นนิมิตหมายแห่งความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ได้สร้างบุญซึ่งได้อธิบายไว้โดยสังเขปดังนี้

เข็ม หมายถึง ความเป็นผู้มีปัญญา สามารถรู้แจ้งแทงตลอดอย่างทะลุปรุโปร่ง

ด้าย หมายถึง ความเป็นผู้มีอายุยืนยาวตราบเท่าอายุขัย

ธูป หมายถึง พระคุณของพระพุทธเจ้า ๓ ประการ คือพระบริสุทธิคุณ พระปัญญาธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ ที่เราทั้งหลายน้อมรำลึกอยู่ ธูปจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งการบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เทียน หมายถึง พระธรรมอันแสดงถึงความสว่างไสวประดุจดังประทีปส่องสว่าง ฉะนั้น เทียนจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งการบูชาพระธรรม

ดอกไม้ หมายถึง ความสวยงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดอกไม้จึงเป็นสัญลักษณ์แห่งการบูชาพระสงฆ์ ซึ่งดอกไม้หลากสีสัน เมื่อนำมาใส่แจกันจัดเป็นดอกไม้จึงทำให้เกิดความสวยสดงดงาม อุปมาดังหมู่สงฆ์ที่มาจากต่างตระกูล ต่างครอบครัวเมื่อมาอยู่ร่วมกันในร่มพระพุทธศาสนาแล้วก็ก่อให้เกิดความงดงามอย่างยิ่ง

แผ่นทอง หมายถึง ธรรมดาว่า ทองคำ เป็นคุณชาติที่สูงค่าที่นำมาปิดองค์พระลูกนิมิต ช่อฟ้า เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความยกย่อง เชิดชูบูชาด้วยใจที่สูงส่ง ผลานิสงส์ย่อมอำนวยผลให้ได้ผลสำเร็จในสิ่งที่เป็นความงามโดยประการทั้งปวง

สมุด แผ่นกระดาษ ดินสอ สำหรับจดบันทึกจารึกสิ่งต่าง ๆ ไว้ หมายถึงความเป็นผู้ทรงจำดี ไม่มีหลงลืมเลือนฯ

อันที่จริงแล้ว **"การฝังลูกนิมิต"** เพื่อกำหนดเขตทำสังฆกรรม หรือปัจจุบันก็คือ การกำหนดเขตที่เป็นอุโบสถนั้นเป็นกิจของสงฆ์โดยเฉพาะ ฆราวาสหรือชาวบ้านไม่ได้เกี่ยวข้องแต่อย่างใด แต่เนื่องจากปัจจุบันอุโบสถมิเพียงแต่จะเป็นสถานที่ที่สงฆ์ใช้ทำสังฆกรรมเท่านั้นแต่ยังเป็นศาสนสถานที่พุทธศาสนิกชนใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมอื่น ๆ ด้วย อีกทั้งไม่ว่าจะสร้างหรือซ่อมแซมอุโบสถขึ้นใหม่จำเป็นต้องมีการผูกสีมาใหม่ทุกครั้ง ดังนั้นทางวัดต่าง ๆ จึงมักจะประกาศเชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนได้มาทำบุญสร้างกุศลเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต และยังเป็นการยกย่องบูชาพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ อีกด้วย

ความหมายของพันธสีมา (พัทธสีมา)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), (๒๕๕๕). ได้ให้ความหมายของ พันธสีมา ไว้ดังนี้

สีมา แปลว่า เขต สีมา คือเขตที่ผู้อยู่ภายใน ต้องร่วมกันทำสังฆกรรม มี ๒ ประเภท คือ

๑. พันธสีมา คือ เขตที่สงฆ์ได้ตกลงกันกำหนดขึ้น

๒. อพันธสีมา คือ เขตที่สงฆ์ไม่ได้กำหนดขึ้น แต่ถือตามบ้านเมือง เป็นต้น

พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตวัตถุ ๘ ชนิด ให้ใช้เป็นเครื่องหมายกำหนดเขต ได้แก่ ภูเขา ศิลา ป่าไม้ ต้นไม้ จอมปลวก หนทาง แม่น้ำ และน้ำ

ปัจจุบันที่ใช้กำหนดเขต คือ ศิลา เพราะให้เขตมีความมั่นคง และยั่งยืน และนิยมเรียกว่าลูกนิมิต (นิมิต มาจากภาษาบาลี คือเครื่องหมาย ซึ่งหมายถึงเครื่องหมายของเขต หรือสีมา นั่นเอง)

พันธ แปลว่า ผูกแล้ว

พันธสีมา แปลว่า สีมาที่ผูกแล้ว คือเป็นเขตที่สงฆ์ได้กำหนดแล้ว

สีมาที่ยังไม่ได้ผูก เราจะต้องจัดการผูกสีมาให้เป็น พันธสีมา การเรียกที่ถูกต้องก็คือ งานฝังลูกนิมิต - ผูกสีมา

การผูกสีมา มี ๒ ด้าน คือ

๑. ด้านวินัยของพระตามพุทธบัญญัติ ซึ่งเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้เพราะเป็นเรื่องของพระวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้

๒. ด้านวัฒนธรรมประเพณี ที่เกิดขึ้นมาโดยเฉพาะของสังคมไทย

ดังนั้นพันธสีมา คือ เครื่องหมายที่แสดงเขตของการทำสังฆกรรม (เขตของสงฆ์ที่ต้องตกลงกัน)

อานิสงส์การปิดทองฝังลูกนิมิต - ผูกสีมา

อานิสงส์ของการปิดทองฝังลูกนิมิต - ผูกสีมา มี ๒ ประการ ดังนี้

๑. อานิสงส์การปฏิบัติตามพระวินัยพุทธบัญญัติ

๑.๑ ทำให้พระสงฆ์มีเขต ดำเนินการส่วนรวมที่เรียกว่า สังฆกรรม

๑.๒ ทำให้สามารถสร้างโบสถ์ หรือทำให้โบสถ์สำเร็จผล ในการทำสังฆกรรม

๑.๓ ทำให้การสร้างวัดสำเร็จแท้จริง และวัดนั้นมีฐานะสมบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๑.๔ ทำให้ศาสนกิจทั้งหลาย ดำเนินไปได้ด้วยดี โดยสะดวกปลอดโปร่ง

๒. อานิสงส์การปฏิบัติตามประเพณีของชาวพุทธ ได้แก่

๒.๑ ได้มีส่วนร่วมในกิจการพระพุทธศาสนาและเรียนรู้เรื่องราวในพระศาสนา

๒.๒ มีส่วนร่วมสร้างโบสถ์ ทำให้วัดมีฐานะสมบูรณ์

๒.๓ ฝ่ายคฤหัสถ์ได้มาสนับสนุนกิจของพระสงฆ์ เป็นการแสดงความสามัคคีของพุทธบริษัท

๒.๔ มีโอกาสได้ทำบุญ บำเพ็ญกุศลกรรม ฝึกอบรม กาย วาจา ใจ เจริญใน ทาน ศีล ภาวนา

๒.๕ ได้สืบต่ออายุพระศาสนา เช่น การอุปสมบท และสังฆกรรมทุกอย่าง

๒.๖ มีจิตอิ่มเอิบ ด้วยปิติสุข ฝังไว้ในจิตใจให้เป็นกรรมนิมิตเพื่อคติที่ดีสืบไป

คำอธิษฐานปิดทองฝังลูกนิมิต

ขอเดชะ บุญทาน การกุศล

ปิดนิมิตอุโบสถทศพล เริ่มลูกต้นกลางโบสถ์ โชติตระการ

ปิดนิมิตลูกเอกเสกประสาท งามโอภาสมาสเฉลิม เสริมสัญฐาน

เป็นนิมิตเตือนตา สาธุการ ท่ามกลางงานบุญพิธีผูกสีมา

เกิดชาติหน้าอย่ารู้เข็ญ ได้เป็นใหญ่ รูปวิไลเป็นเสน่ห์ดังเลขา

ปิดนิมิตลูกทิศบูรพา ให้ก้าวหน้า เกียรติยศปรากฏไกล

ปิดนิมิตลูกทิศอาคเนย์ ขอให้เทวา ประสิทธิ์พิสมัย

ปิดนิมิตทิศทักษิณ ศักดิชัย ให้สมใจสมบัติวัฒนา

ปิดนิมิตลูกทิศหรดี ขอให้ชีวัน มั่นชันษา

ปิดนิมิตทิศประจิมอิ่มอุรา ปรารถนาใด ได้สมใจปอง

ปิดนิมิตทิศพายัพ ดับทุกข์โศก นิราศโรค นิราศภัย ร้ายทั้งผอง

ปิดนิมิตทิศอุดร กรประคอง ได้เงินทองสมหมายทุกรายการ

ปิดนิมิตทิศอีสาน ประการท้าย ให้สมหมายได้สุขทุกสถาน

รวมเก้าลูกสุกใส ใจเบิกบาน กว่าจะถึงซึ่งนิพพานเมื่อนั่นเทอญ

********* นิพพานะ ปัจจะโย โหตุ อะนาคะเต กาเล *******

(วัดอารีราษฎร์, ๒๕๕๗).

คำอุทิศหมาย

ข้าขออุทิศหมาย ส่วนบุญจ่ายให้ทุกคน ขออำนาจพระทศพล สิ้นกิเลส และราคะ ขอพระเดชา นุภาพยิ่ง บำรุงสิ่งที่ปรารถนา ทั้งทานศีลและภาวนา บุญกิริยาวัตถุทาน ส่วนบุญที่ตัวข้าฯ ได้ทำมา ทุกสิ่งอัน จะขอแผ่ผลกุศลทาน ไปถึงท่านผู้มารดา อีกทั้งปิตุเรศ บังเกิดเกศเหนือเกศา บำรุงเลี้ยงซึ่งลูกมา พระคุณหาไหนจะปาน ส่วนบุญที่ข้าทำ ขอจงนำส่งข่าวสาร ให้มีสุข-ขะสำราญ อยู่สถานที่ใด ๆ สำเร็จกิจประโยชน์หนา ดังตัวข้าจำนงค์ไป บิดามารดรแต่ก่อนไร ชาติไหน ๆ ทั่วทุกคน ทั้งอาจารย์บรรหารเหตุ แนะนิเทศให้เกิดผล หมู่ญาติทั่วทุกคน มิใช่ญาติก็เหมือนกัน ที่เกิดแก่แลไข้ตาย ข้ามุ่งหมายให้ทั้งนั้น จักรวาลทั้งหมื่นพัน ทั่วถึงกันทุกคนไป ทั้งพระอินทร์ และพรหม มาร ทั้งพระกาฬผู้เกรียงไกร ท้าวเวสสุวรรณอันเป็นใหญ่ จตุโลกบาล นายนิยบาล เทพบุตรเทพธิดา ทั้งเทวาทุกสถาน จงมารับผลกุศลทาน เหมือนดังท่านได้ทำเอง จะปรารถนาสิ่งอันใด ขอจงได้ให้เหมาะเหม็ง ประการหนึ่งข้ากลัวเกรง ทั้งเวรกรรมที่ได้ทำมา ข้าขอยกอนุญาต โหสิขาดส่วนเวรา เราทำท่าน ท่านทำมา ขอให้เลิกแล้วแคล้วกันไป นัยหนึ่งข้าขอผล ส่วนกุศลทุกสิ่งอัน จงมารักษาตัวข้าพลัน ขอให้คุ้มกันซึ่งโพยภัย จะเกิดชาติไหน ขอให้ได้สุข ขออย่ามีทุกข์ ทุก ๆ ชาติไป โลภ โกรธ หลงนี้จงไกล จะขอกราบใกล้พระศาสนา กว่าจะถึงพระนิพพาน ขอให้สำราญทุกชาติหน้า ส่วนบุญที่ได้ทำมา ขอจงประสิทธิ์ฤทธิแรง ศรัทธาอันกล้าแข็ง ฤทธิแรงทุกชาติไป ทุกข์โศกและโรคภัย ขอให้ไกลจากสันดาน ขอบรรลุพระนิพพาน นะปัจจะโย โหตุ

(คำอุทิศส่วนกุศลของโบราณ
วัดบางโฉลงใน ต.บางโฉลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ)

เอกสารอ้างอิง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). ๒๕๕๕. **ฝังลูกนิมิต - ผูกสีมา วัดญาณเวศกวัน.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้โดย http//www.watnyananves.net/uploads/File/book/pdf/nimita-sima at nyanayesakavan monasterypdf. วันที่สืบค้น ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

มี บันฮึง. ๒๕๖๑. มัคคทายกวัดป่าสามัคคีธรรม. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

วัดอารีราษฎร์, ๒๕๕๗ **หนังสืองานผูกสีมาปิดทองฝังลูกนิมิตอุโบสถ วัดอารีราษฎร์.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้โดย https://www.facebook.com/watthepleela/photos/a. 582817461788002/582818065121275/?type=3 &theater. วันที่สืบค้น ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สีจัน ภักดีพล. ๒๕๖๑. อุบาสิกาวัดป่าสามัคคีธรรม. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑.

ภาคผนวก

ปกิณกะธรรมของ
พระครูขันติยาภิรักษ์
(ชาติชาย ขันติโก)

การภาวนาก็คือ
การทำความคิด ความเห็น
ทำความเข้าใจให้ถูกต้อง
เป็นไปเพื่อ
ถอดถอนอุปาทาน ในภพ ในชาติ

การทำสมาธิ

การทำสมาธิให้ทำความรู้สึกผ่อนคลายสบายๆ ปล่อยวางภาระทั้งหมดและใช้สติวกถอยกลับมาทำความรู้สึกระลึกรู้อยู่ที่กาย ตรงไหนมีความรู้สึกที่เด่นชัดที่สุดให้กำหนดเอาตรงนั้นเป็นฐานของจิต และใช้สติระลึกรู้อยู่ตรงนั้น รู้เฉยๆ ไม่ต้องวิตกวิจารหรือกำหนดอะไรทั้งสิ้น พยายามรักษาสติและสัมปชัญญะให้มีความต่อเนื่องอยู่อย่างเดียวก็พอ เมื่อมีความคิดเกิดขึ้นก็ให้มีสติรู้เท่าทัน อย่าพยายามที่จะไปหยุดความคิดนั้น แค่มีสติรู้ทัน เดี๋ยวความคิดนั้นก็จะดับไปเอง จากนั้นก็ให้สติระลึกรู้อยู่กับปัจจุบัน คือความรู้สึกที่เด่นชัดนั้นต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้จิตส่งออกนอกไปปรุงไปแต่ง ใช้สติเฝ้าดูพฤติกรรมความเปลี่ยนแปลงของจิตดูอยู่เฉย ๆ อย่าไปปรุงแต่งอะไร แล้วจิตจะค่อย ๆ รวมเข้ามา และความรู้สึกที่เรากำหนดรู้อยู่นั้นจะเด่นชัดมากขึ้นเรื่อย ๆ

สิ่งสำคัญในขณะที่ปฏิบัตินั้นคือ อย่าตั้งใจมากจนเกินไปมันจะทำให้เกิดความอยาก ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความนึกคิดปรุงแต่ง เพียงแต่ละความอยากเสียแม้แต่ความมุ่งหวังที่จะบรรลุถึงอะไร อย่ายึดมั่นถือมั่นแม้ในเรื่องการฝึกปฏิบัติหรือในการรู้แจ้ง ให้มีสติเฝ้าดูจิตและกายอย่างมีสติก็พอ

เมื่อเราฝึกสติระลึกรู้อยู่อย่างต่อเนื่อง เราจะค่อย ๆ เห็นความเปลี่ยนแปลงของจิตและการเกิดดับของสังขาร (ความคิดปรุงแต่ง) ซึ่งจะเป็นเครื่องระลึกรู้ของจิตและสติซึ่งจิตจะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น และจะเป็นการอบรมจิตไปในตัว จากนั้นจิตจะรับรู้ถึงความสงบสบายซึ่งสมควรแล้วที่จะนำมาพิจารณาข้อธรรม แล้วยกเอาข้อธรรมเช่น สติปัฏฐาน ๔ ข้อใดข้อหนึ่งขึ้นมาพิจารณานี้เรียกว่าวิปัสสนา การทำสมถะให้จิตสงบแล้วใช้วิปัสสนาเพื่อขจัดกิเลส ให้พิจารณาข้อธรรมให้ปลงในข้อใดข้อหนึ่ง เพื่อให้จิตปล่อยวางนั้น ผู้ปฏิบัติที่มีความสามารถฉลาดเฉลียวย่อมจะต้องศึกษาจิตใจและอารมณ์ของตนให้เข้าใจ และรู้จักวิธีกำหนดปล่อยวางอารมณ์ หรือควบคุมจิตใจและอารมณ์ให้ได้ ธรรมที่แต่ละบุคคลจะน้อมขึ้นมาพิจารณานั้นอาจจะแตกต่างไม่เหมือนกันแล้วแต่จริตของแต่ละคน

คนเราเกิดมาต่างก็ส่งจิตออกนอกมาตั้งแต่เกิด เพื่อไปแสวงหาความสุขต่างๆ นานา ต่างคนต่างก็มีจินตนาการกันเอาเองของใครของมันว่าสิ่งนั้นสิ่งนี้จะสามารถทำให้ตัวเองมีความสุขได้ การที่เราแสวงหาความสุขจากภายนอกนั้นเป็นการเดินทางผิด เป็นการปลูกฝังความยึดมั่นถือมั่นให้กับจิต เป็นการก่อภพก่อชาติไม่มีที่สิ้นสุด เหลือที่จะคณาได้ เพราะไปยึดติดของภายนอก ผู้ปฏิบัติต้องหมั่นตามดูจิต รักษาจิต ฝึกจิต ถ้าทำจิตให้มีอารมณ์หลายอย่างจิตจะสงบไม่ได้ ถ้าเรามีสติรู้เท่าทันความยึดมั่นถือมั่นนึกคิดปรุงแต่งของจิต มันจะมาแบบไหนก็มีสติตามรู้เท่าทันว่าเป็นเรื่องของมัน เมื่อทำได้อย่างนี้ จิตจะส่งออกไปไหนก็รู้ จะคิดนึกถึงอะไรก็รู้ มันปรุงมันแต่งก็รู้ ถ้ารู้เท่าทัน รู้เรื่องมัน รู้ว่าธรรมดาของมันเป็นอย่างนี้ เราจะเห็นเป็นธรรมะทั้งหมด เราจะเห็นความดีความชั่วของเราก็ตรงนี้แหละ มันเป็นธรรมหรือมันเป็นโลก ก็รู้ก็เห็นกันตรงที่จิตเรานี่แหละ เมื่อจิตเห็นสภาวธรรมตามความเป็นจริงเช่นนี้ จิตก็จะถอนอุปาทานด้วยตัวของเขาเอง

จิตที่ไม่ส่งออกนอก คือไม่ส่งออกไปนอกกาย ให้มีสติรู้อยู่ที่กายไม่ส่งไปปรุงแต่งไปเสวยอารมณ์ภายนอก เพราะทุก ๆ ความคิดนึกปรุงแต่ง คือความคิดที่ฟุ้มเฟือยเกินความจำเป็น อันเป็นสังขารขันธ์อย่างหนึ่งซึ่งย่อมต้องเกิดเวทนาหรือการเสวยอารมณ์ร่วมด้วยทุก ๆ ความคิดที่ปรุงแต่ง ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยให้เกิดตัณหา อุปาทานอันเป็นไปเพื่อก่อทุกข์ก่อภพก่อชาติเวียนว่ายตายเกิดไม่จบไม่สิ้น แทนที่เราจะพยายามคิดค้นปรุงแต่งการปฏิบัติต่าง ๆ นานาขึ้นมาตั้งมากมายหลายวิธีด้วยความยากลำบาก เราควรหันมารู้เท่าทันจิตที่ปรุงแต่งสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา เมื่อเรามีสติอย่างต่อเนื่องรู้เท่าทันจิตที่ปรุงแต่งนั้นแล้ว ความปรุงแต่งทั้งหลายนั้นก็จะดับไปเอง

พระพุทธองค์ท่านทรงตรัสเทศนาไว้ว่า ทุกข์เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้ สมุทัย คือต้นเหตุแห่งทุกข์ เป็นสิ่งที่จะต้องละ นั้นคือจิตที่ส่งออกนอกไปปรุงแต่งดิ้นรนทะเยอทะยานอยากกับวัตถุภายนอก คือต้นเหตุของการเกิดทุกข์

ผู้เริ่มหัดภาวนาใหม่นั้นให้ใช้สติ วกกลับมาระลึกรู้อยู่ที่ในกายหรือที่ท้ายทอย ขณะที่ทำนั้นอย่าเกร็ง อย่ากดสติ เพราะจะทำให้เกิดอาการหนักและบีบรัด เพราะการที่เราพยายามฝืนต่อสู้กับความคิด ไปบังคับเพ่งให้จิตลง เป็นเหตุให้เกิดความเครียด ความเกร็งแน่นบีบรัด คือปล่อยสติให้วกถอยตามสบายให้ระลึกรู้ตรงที่รู้ชัดนั้น ในการที่เราจะภาวนาเพื่อมรรคผลอย่างแท้จริงนั้น เริ่มต้นด้วยการตั้งสติรู้กายรู้จิตโดยความเห็นของการเกิดดับ แต่สิ่งที่สำคัญคือต้องเริ่มต้นด้วยเจตนาที่จะละเว้นในสิ่งที่ควรจะละให้ได้เสียก่อน คือการยึดติดอยู่กับของภายนอก ถ้าเราปล่อยวางของที่อยู่นอกกายยังไม่ได้ แล้วจะเอากำลังความมุ่งมั่นที่ไหนมาถอดถอนอุปาทานภายในได้ การที่แนะนำให้ใช้สติระลึกรู้อยู่ที่ท้ายทอยหรือที่กายนั้น ก็เพื่อฝึกสติให้วกถอยกลับมาที่ฐานจิต คือกายเรานี่เอง เพราะกายกับจิตอาศัยกันอยู่ จึงต้องหันกลับมาดู มารู้ที่กายที่จิต การภาวนานั้นต้องมีหลักมีเป้าหมาย เพราะคนเราเกิดมามีแต่ส่งรู้ไปข้างหน้า ไปปรุงไปแต่งไปแสวงหาและยึดติดอยู่กับสิ่งของภายนอก เป็นสุขบ้างทุกข์บ้างจนเคยชิน ดังนั้นจึงต้องฝึกให้สติวกถอยกลับมารู้อยู่ที่กายที่จิตเพื่อเป็นหลักของสติ

ความแตกต่างระหว่างลืมตากับหลับตา ตามธรรมดานั้นเวลาที่เราลืมตาภาวนานั้นดูเหมือนจิตไม่ค่อยฟุ้งซ่านมาก แต่พอหลับตาลงความคิดเรากับฟุ้งซ่านมากกว่าเดิม ทั้งที่ความจริงมันคิดมันฟุ้งซ่านเท่าเดิมนั่นแหละ แต่พอไม่มีอะไรล่อหูล่อตาถูกจำกัดอยู่ในขอบเขตให้เห็นเฉพาะความคิดที่ฟุ้งซานในที่แคบ ๆ อย่างเดียว เลยดูเหมือนว่าจิตเราฟุ้งซ่านมาก ถ้าหากเราไม่พยายามที่จะไปบังคับจิต แค่เรารับรู้ตามความเป็นจริงว่าเรามีความคิดฟุ้งซ่านอยู่ในระหว่างนั้น แล้วให้มีสติระลึกรู้อยู่กับรู้ จิตก็จะค่อย ๆ สงบลงเองโดยไม่ต้องออกแรงบังคับต่อสู้กับความคิดนั้น ขณะเดียวกันสติสัมปชัญญะก็จะเด่นชัดขึ้นด้วย

ถ้าเราตั้งใจหมั่นฝึกฝนให้มีสติรู้เท่าทันความนึกคิดปรุงแต่ง ไม่ส่งจิตออกนอกอยู่เสมอ ๆ รับรองว่าจิตจะต้องเข้าถึงความสงบได้อย่างแน่นอน ถึงจะไม่เกิด

ปัญญาก็ชั่ง เอาเพียงให้สติเราตั้งมั่นก่อน และขอให้เราตั้งใจพยายามเอาความสงบนั้นให้มั่นคงถาวรก่อน ไม่ต้องไปกังวลอะไร ทำไปเรื่อย ๆ แล้วปัญญาความรู้ความเข้าใจจะเกิดตามมาเอง การทำสมาธิภาวนานั้น เราจะพิจารณาอานาปานสติก็ดี มรณานุสติก็ดี จะเป็นพุทโธก็ดี หรืออุบายอะไรต่าง ๆ ก็เพื่อให้มีสติระลึกรู้อย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทันอารมณ์ความนึกคิดปรุงแต่ง **การภาวนาก็คือ การทำความคิดความเห็นทำความเข้าใจให้ถูกต้อง เป็นไปเพื่อถอดถอนอุปาทานในภพในชาติ** ทำเพื่อปล่อยวาง วิธีการทุกอย่าง ต่างก็มีเป้าหมายเหมือนกันนั่นแหละ มันต่างกันแต่รูปแบบ ต่างกันอยู่ที่วิธีการเท่านั้น ในที่สุดก็เพื่อมุ่งผลอันเดียวกันนั่นเอง คือให้มีสติรู้อย่างต่อเนื่อง

ถ้าวิธีการใดหากไม่สามารถมีสติรู้เท่าทันควบคุมความนึกคิดปรุงแต่งของจิตได้ ไม่เป็นไปเพื่อถอดถอนอุปาทานความยึดมั่นถือมั่น ทำไปก็จะไม่เกิดผลอะไร

การภาวนาตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ให้มีสติระลึกรู้อยู่กับฐานคือ ในกายเรานี้ เพื่อเป็นอุบายให้สติวกถอยกลับมาดูมารู้ธรรมชาติภายในกายในจิต ให้เห็นความเปลี่ยนแปลงการเกิดดับของสังขาร คืออารมณ์ที่ปรุงแต่งจิต จะเป็นสุขหรือทุกข์ล้วนเกิดจากอำนาจของสังขารทั้งสิ้น ดังนั้นการที่เราอบรมบ่มสติก็เพื่อให้รู้ให้เห็นถึงความไม่มีตัวไม่มีตนของสังขาร คือความเป็นอนัตตา ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนถูกจิตนาการสร้างสรรค์ออกมาด้วยอำนาจของอวิชชาทั้งสิ้น **การที่เราจะหาตัวผู้ดูผู้รู้นั้น ให้ทำความรู้สึกตัวอยู่กับทุกอิริยาบถในการเคลื่อนไหว หรือในร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่ง และให้สังเกตอาการของสติที่ทำหน้าที่ระลึกรู้อยู่ อาการของสตินั้นจะไม่มีการเคลื่อนไหวไปกับอารมณ์หรืออิริยาบถใด ๆ ไม่มีหน้า ไม่มีหลัง ไม่มีขึ้น ไม่มีลง เขาจะทำหน้าที่ระลึกรู้อยู่อย่างเดียวไม่เกี่ยวข้องกับอะไร และเราจะเห็นว่าผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้คืออารมณ์ที่ปรุงแต่งมีอยู่ต่างหาก** เมื่อเราเห็นชัดรู้ชัดอาการของสติได้อย่างนี้แล้ว เราก็ใช้สตินี้แหละเฝ้าดูเฝ้าระวังพฤติกรรมและอาการของจิต ดูอยู่อย่างนั้นเฉย ๆ ดูแล้วดูอีก

อย่าไปวิพากษ์ วิจารณ์ ไปปรุงไปแต่ง คือให้มีสติรู้เท่าทันอาการของจิต แล้วปัญญาความรู้ความเข้าใจจะเกิดขึ้นในจิตเราเอง ที่เราไม่สามารถเห็นจิตหรือสติได้ชัดนั้นเพราะสัญญาอารมณ์ความนึกคิดปรุงแต่งของจิต **ดังนั้นจึงจำเป็นที่เราจะต้องฝึกสติให้มีกำลังความระลึกรู้อยู่อย่างต่อเนื่องเหมือนกับสายน้ำ ถ้าสติขาดความต่อเนื่องก็จะเป็นช่องว่างให้สังขารออกไปปรุงไปแต่ง**

เมื่อเราหมั่นฝึกฝนสติให้มีความต่อเนื่องและเด่นชัดขึ้น จิตจะเกิดสภาวะรู้ ตื่น เบิกบาน สงบ และสว่าง เห็นสภาวะความเกิดดับของรูปนามตามเป็นจริง จิตจะอิ่มเอิบมีความสุขเพราะจิตได้รู้ได้เห็นสภาวธรรมนั้นตามความเป็นจริง คือเห็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา แม้กระทั่งร่างกายของเรานี้ล้วนอยู่ใต้อำนาจของไตรลักษณ์ มีความเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็ดับไป ไม่มีอะไรที่เราจะต้องไปยึดมั่นถือมั่น ไม่มีอะไรที่จะต้องไปมั่นหมายว่าเป็นตัวเป็นตนของเรา เพราะทุกสิ่งทุกอย่างก็ต้องดับสลายไปในที่สุด จิตจะเกิดปัญญาความรู้ความเข้าใจเห็นการเกิดดับของรูปนามตามเป็นจริง และจิตจะถอนอุปาทานความยึดมั่นถือมั่น นี้ก็ถือว่าเป็นการกำหนดรู้ทุกข์ เพราะไม่มีใครจะสามารถเปลี่ยนแปลงความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาได้เลย เมื่อจิตเราเห็นชัดขึ้นมาเช่นนี้แล้ว ก็หมั่นมีสติตามรู้กายตามรู้จิตต่อไปอยู่เรื่อย ๆ แล้วจิตคือผู้รู้ก็จะเด่นชัดขึ้นตามลำดับ

วิธีเดินจงกรม ให้กำหนดเส้นทางเดินให้ทำเครื่องหมายอะไรสักอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน ห่างกันกี่ก้าวก็แล้วแต่ตามถนัดของแต่ละคน แล้วตั้งใจเดินกลับไปกลับมา โดยมีสติสัมปชัญญะในอิริยาบถแห่งการเดินนั้น ให้ทำความรู้สึกตัวทั่วพร้อมในขณะเดินจงกรม ก้าวเท้าออกให้พอดี ๆ และให้สติระลึกรู้อยู่ที่ท้ายทอยให้มีความรู้สึกในอารมณ์นั้นไปเรื่อย ๆ ถ้าจิตเกิดฟุ้งซ่านหรือเหนื่อยก็หยุดกำหนดจิตให้นิ่งทำความรู้สึกผ่อนคลายตามลมหายใจให้สบาย เมื่อสบายพอสมควรแล้วก็ทำความรู้สึกกำหนดการเดินอีก ให้มีสติความรู้ตัวอยู่อย่างต่อเนื่อง ทำความรู้สึกให้ติดต่อกันเรื่อย ๆ

ขณะที่เดินนั้นถ้าเกิดความฟุ้งซ่านขึ้นมาอีก ไม่รู้จะทำอย่างไรก็เอาอารมณ์ความฟุ้งซ่านนั้นแหละมาทำปัญญาให้มันเกิด เพราะจิตของเราที่มันคิด มันนึก มันปรุง มันแต่ง ทั้งหมดเกิดขึ้นมาในจิตของเรานี้แหละ จะดีหรือชั่ว จะถูกหรือผิด ก็ให้รับรู้เอาไว้ อย่าไปหมายมั่นกับมัน สุขทุกข์มันก็เท่านั้นแหละ มันเป็นของหลอกลวง เกิดแล้วก็ดับทั้งนั้น เอามาพิจารณาอย่างนี้อยู่เสมอๆ ไม่ไปยุ่งกับมัน ไม่ส่งจิตออกไปสุขไปทุกข์กับมัน รู้อยู่อย่างนี้ เมื่อรู้แล้วก็วางตรงนี้เลย เดี๋ยวปัญญาก็จะเกิดเอง และให้เราพยายามทบทวนจิตของเราไปเรื่อย ๆ

ถ้าเดินเหนื่อยพอสมควรแล้วก็หยุด ก็ออกจากทางจงกรม ระวังให้มีสติให้ติดต่อกัน จะยืน จะเดิน จะนั่ง ให้มีสติอย่างสม่ำเสมอไปเรื่อยๆ จะทำอะไรสารพัดอย่าง ก็ให้มีสติอยู่ตลอดเวลา สำคัญอยู่ที่ว่าให้เรามีสติอย่างต่อเนื่อง อย่าให้ขาดวรรคขาดตอน ให้ติดตามระลึกรู้ทุกขณะในการปฏิบัติ การยืน เดิน นั่ง นอน การนอนนั้นก็นอนอย่างมีสติตะแคงข้างขวา เอาเท้าเหลื่อมกัน กำหนดอารมณ์ความรู้สึกไว้ที่ท้ายทอยหรือในกายจนกว่าจะหลับ อันนี้เรียกว่า การนอนอย่างมีสติ

"เมื่อเราฝึกสติระลึกรู้อยู่อย่างต่อเนื่อง เราจะค่อย ๆ เห็นความเปลี่ยนแปลงของจิต และการเกิดดับของสังขารคือความคิดปรุงแต่งนั่นเอง"

พระครูขันติยาภิรักษ์ (ชาติชาย ขันติโก)

ทางสายเดียว จะพ้นได้ ในวัฏฏะ
ไม่ลดละ บุญ ทาน การกุศล
ศีล สมาธิ ปัญญาเลิศ เกิดในตน
เสวยผล พากเพียรจบ พบนิพพาน

หลักการที่สำคัญมากในการดูจิต
ที่อยากจะเตือนก็คือ
ให้รู้อารมณ์เฉย ๆ
อย่าไปพยายามละอารมณ์นั้นเด็ดขาด
จะเดินทางผิดทันที
เพราะอารมณ์ทั้งปวงนั้น
เป็นตัวขันธ์ เป็นตัวทุกข์
ผู้ปฏิบัติมีหน้าที่ทำสติให้รู้เท่าทันก็พอ
อย่าอยาก
เพราะความอยากคือตัณหา
ถ้าเราพยายามที่จะไปละมัน
จะผิดหลักการเกี่ยวกับกิจของอริยสัจ
ที่พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า
“ทุกข์ให้รู้ สมุทัยให้ละ”

อุบายภาวนา

การทำสมาธินั้นก็เพื่อระงับจิตไม่ให้ฟุ้งซ่าน เพราะธรรมชาติของจิตนั้นกวัดแกว่งอยู่ไม่คงที่ ส่วนวิปัสสนานั้นเพื่อระงับกิเลส เห็นความเกิดดับของรูปนามและเพื่อหลุดพ้นจากทุกข์ นี้คือการปฏิบัติธรรมในทางพระพุทธศาสนา

จิตที่จะเจริญวิปัสสนาได้นั้น ต้องมีสมาธิหรือความสงบตั้งมั่นของจิตเป็นฐานเสียก่อน จิตจึงจะได้ไม่ถูกกิเลสครอบงำ เพราะสมาธิเป็นกำลังสำคัญในการพิจารณาสภาวธรรมที่ให้เกิดการต่อเนื่องเพื่อที่จะให้จิตเกิดความรู้ความเข้าใจในสภาวธรรมนั้นๆ ตามความเป็นจริงได้ เรียกว่าปัญญา

การทำสมาธิ ส่วนมาก พ่อแม่ครูบาอาจารย์ท่านมักจะสอนให้เจริญพุทธานุสติบริกรรม คือ "พุทโธ" หรือ การทำอานาปานสติ คือการกำหนดลมหายใจเข้าบริกรรม "พุท" หายใจออกบริกรรม "โธ" การทำความสงบนั้น ในเวลาที่จะทำความสงบต้องมีศรัทธา ไม่ลังเลสงสัย มีความตั้งใจที่จะทำให้จิตสงบจริง ๆ ไม่ต้องคิดถึงเรื่องอะไรทั้งสิ้น ให้รู้คำบริกรรมหรือกำหนดลมหายใจไปเรื่อย ๆ ทำความรู้สึกสบาย **อย่าอยากหรือพยายามจะให้จิตสงบ เพราะธรรมชาติของจิตนั้นจะไปบังคับให้มันสงบไม่ได้ ยิ่งบังคับให้สงบเท่าไหร่กลับจะยิ่งฟุ้งซ่านบีบรัดหนักเข้าไปอีก เท่ากับเราไปเพิ่มความนึกคิดให้กับจิต** ทำไปเรื่อย ๆ จนลมหายใจละเอียดคำบริกรรม พุทโธ ก็จะหายไป แต่อย่าตกใจเพราะเป็นอาการของจิตจะเข้าสู่ความสงบเมื่อจิตสงบลงแล้ว จิตจะทิ้งคำบริกรรม ก็ไม่ต้องนึกหาคำบริกรรมอีกแต่ให้รู้อยู่ตรงความรู้สึกที่สงบนั้น จนกว่าจิตจะถอนออกมาสู่ความเป็นปรกติด้วยตัวของมันเอง การแยกจิตผู้รู้กับอารมณ์ที่ถูกจิตรู้นั้น เมื่อจิตรวมสงบทิ้งคำบริกรรมไปแล้ว ท่านให้สังเกตอยู่ที่ความสงบนั้น และสังเกตต่อไปว่า ความสงบนั้นก็ยังเป็นเพียงสิ่งที่ถูกรู้ เท่านั้น และให้ใช้สติวกถอยกลับมาดูจิต คือผู้รู้ ผู้ดู ผู้เห็นอยู่นั้น ที่มีอยู่ต่างหาก เพื่อที่จะแยกจิตผู้รู้ออกจากอารมณ์ที่ถูกรู้ นั้นเอง หลังจากนั้น

ก็ให้มีสติรู้อยู่อย่างนั้นไปเรื่อย ๆ พอความคิดเกิดขึ้น ก็ให้มีสติรู้เท่าทันความนึกคิดนั้น และให้มีสติควบคุมจิตหรือมีสติรู้อยู่กับผู้รู้เสมอ เวลาจิตเกิดนึกคิดอะไรก็ให้มีสติรู้เท่าทันอยู่ทุกขณะจิต นี้ก็เรียกว่า เป็นการบริกรรมหรือภาวนาไปในตัว ให้ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ สติก็จะค่อย ๆ รู้ทันอารมณ์ที่ผ่านเข้ามาให้จิตรู้ แล้วแต่ว่าอารมณ์ตัวไหนจะเป็นความยินดีหรือยินร้ายก็ตาม การฝึกหัดจิตนี้เป็นของยาก เพราะจิตเป็นสิ่งไม่มีตัวตน จะไปจับต้องขู่เข็ญบังคับก็ไม่ได้

การเจริญสติและสัมปชัญญะ ให้ทำความรู้ตัวอยู่กับจิตผู้รู้ เฉย ๆ สบาย ๆ อย่าไปเพ่งอย่าไปจ้องหรือควานหา ค้นคว้า ให้พิจารณาเข้าไปที่จิตผู้รู้ เพียงแค่รู้อยู่เฉย ๆ เท่านั้น ต่อมาเมื่อมีความคิดนึกปรุงแต่งอื่น ๆ เกิดขึ้น จิตก็จะเห็นความเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ชัดเจนขึ้น เช่น เดิมมีความนิ่งว่างอยู่ ต่อมาเกิดความยินดี ยินร้าย หรือเกิดความรู้สึกรัก หรืออะไรต่อมิอะไรขึ้น ก็ให้สังเกตรู้ความยินดียินร้ายนั้น และเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่ถูกรู้เท่านั้น ตัวจิตผู้รู้มีอยู่ต่างหากให้รู้ตัวไปเรื่อย ๆ สิ่งใดเป็นอารมณ์ปรากฏขึ้นกับจิต ก็ให้มีสติรู้อารมณ์ที่กำลังปรากฏขึ้นนั้น ในขณะเดียวกัน ก็ต้องไม่เผลอส่งจิตเข้าไปรับอารมณ์นั้นด้วย จิตที่ไม่เผลอส่งออกไปนั้นเอง คือความรู้ตัวหรือสัมปชัญญะ อันเป็นความตั้งมั่นแห่งจิต

ถ้ามาถึงจุดนี้เราก็สามารถที่จะเจริญสติปัฏฐาน ๔ ก็ได้ คือยกเอา รูป เวทนา จิต ธรรม อย่างใดอย่างหนึ่งมาพิจารนา แต่ถ้าเราไม่สามารถแยกจิตผู้รู้กับอารมณ์ที่ถูกรู้ออกจากกันได้ จะไม่สามารถเจริญสติปัฏฐานได้เช่นกัน **ที่กล่าวว่าสมถะเป็นฐานของวิปัสสนาก็คือเรื่องตรงนี้เอง คือถ้าขาดสมถะที่ถูกต้อง จิตก็จะตกเป็นทาสของอารมณ์ ถ้ามีสมถะที่ถูกต้อง จิตจะมีสัมปชัญญะ รู้ตัว ไม่หลงไปกับอารมณ์ ซึ่งจะเห็นความเกิดดับของอารมณ์ชัดเจนมากขึ้น**

เมื่อใดที่ผู้ปฏิบัติมีสติรู้อารมณ์ที่กำลังปรากฏ ในขณะเดียวกันก็มีสัมปชัญญะ คือความรู้ตัว หรือ ผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้แยกออกจากกันแล้ว เห็นความเกิดดับของอารมณ์ หรือรูปนาม อันนั้นเป็นการทำวิปัสสนา และเมื่อถึงจุดหนึ่ง จิตจะไม่จงใจ

รู้อารมณ์และไม่จงใจประคองผู้รู้ แต่สามารถเจริญสติและสัมปชัญญะได้เอง อันนั้นจิตเดินวิปัสสนาเองโดยอัตโนมัติ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปัญญาอัตโนมัติ อันเป็นวิปัสสนาโดยแท้จริง

การดูจิตอาจเป็นได้ทั้งสองอย่าง คือถ้าเพ่งความว่างเปล่าของจิต หรือเพ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งในจิต อันนั้นเป็นสมถะ บางครั้งผู้ปฏิบัติหลงเข้าใจว่าเป็นวิปัสสนา หากเรารู้อารมณ์ที่เกิดดับ โดยจิตผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้อยู่ต่างกัน ซึ่งจิตจะเริ่มสู่การทำวิปัสสนา

หลักการที่สำคัญมากในการดูจิตที่อยากจะเตือนก็คือ ให้รู้อารมณ์เฉย ๆ อย่าไปพยายามละอารมณ์นั้นเด็ดขาด จะเดินทางผิดทันที เพราะอารมณ์ทั้งปวงนั้นเป็นตัวขันธ์ เป็นตัวทุกข์ ผู้ปฏิบัติมีหน้าที่ทำสติให้รู้เท่าทันก็พอ อย่าอยาก เพราะความอยากคือตัณหา ถ้าเราพยายามที่จะไปละมัน จะผิดหลักการเกี่ยวกับกิจของอริยสัจ ที่พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า "ทุกข์ให้รู้ สมุทัยให้ละ" เพราะยิ่งพยายามละก็จะยิ่งหลงผิดกันเข้าไปใหญ่ เช่น ถ้าเราเกิดอารมณ์ เห็นความยินดียินร้ายเกิดขึ้นในจิต ก็ให้สติรู้อยู่เฉย ๆ บางครั้งผู้ปฏิบัติพยายามหาทางดับความโกรธนั้น แล้วความโกรธก็ดับได้จริง ๆ เหมือนกัน นักปฏิบัติจะหลงผิดว่าตนเองเก่ง ดับกิเลสได้ และเห็นว่า จิตเป็นอัตตา กิเลสเป็นอัตตา ทั้งที่ความจริงนั้น กิเลสมันดับเพราะหมดเหตุของมันต่างหาก เช่น เราถูกคนด่า เราก็ไปยึดติดอยู่กับเรื่องที่เขาด่า ความโกรธก็เกิดและแรงขึ้นเรื่อยๆ พอเราคิดเรื่องจะดับความโกรธ เราละเหตุของความโกรธเสียแล้ว คือไม่ได้คิดเรื่องว่าเขาด่า มัวแต่คิดจะดับความโกรธ ความโกรธหมดเหตุมันก็ดับไปเอง แต่ผู้ปฏิบัติหลงผิดว่า ตนดับความโกรธได้ แล้วเมื่อไปเจอกิเลสอย่างอื่นเข้า ก็จะวุ่นวายอยู่กับความพยายามจะดับมันอีก เรียกว่าหางานให้จิตทำวุ่นวายอยู่ตลอดเวลา

การที่ผู้ปฏิบัติรู้อารมณ์เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้นตามลำดับนั้น อารมณ์ก็จะยิ่งละเอียดเข้าไปอีกตามลำดับเช่นกัน แต่ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่า จิตก็ดี อารมณ์ก็ดี

สติสัมปชัญญะหรือสมาธิก็ดี เป็นของไม่เที่ยง ยังอยู่ในอำนาจไตรลักษณ์เหมือนกัน ดังนั้น เมื่อจิตละเอียดแล้ว ช่วงหนึ่งมันก็จะหยาบอีก อย่าตกใจเพราะนั่นมันเป็นธรรมดา ให้ตั้งหน้าปฏิบัติไปเรื่อย ๆ มันจะกลับดี และดีขึ้นไปตามลำดับ เมื่ออารมณ์ละเอียดถึงที่สุด จิตจะปรากฏเหมือนว่า จิตว่างไปหมด ถึงจุดนี้ผู้ปฏิบัติอาจหลงผิดว่าตนสิ้นกิเลสแล้ว ความจริงความว่างนั้นก็คืออารมณ์อีกอันหนึ่ง เพียงแต่ละเอียดถึงที่สุดเท่านั้นเอง

ทุกวันนี้มีผู้ประกาศเรื่องให้ดำรงชีวิตด้วยจิตว่าง ทั้งที่เขาไม่รู้จักจิตว่างเลย และไม่รู้ว่าจิตว่างนั้นยังหาสาระแก่นสารเอาเป็นที่พึ่งอะไรไม่ได้ เพราะมันก็ยังตกอยู่ใต้อำนาจของ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาอยู่นั่นเอง และ**ที่สำคัญก็คือ คนที่คิดเรื่องจิตว่างและพยายามทำให้จิตว่างนั้น จิตยังห่างจากความว่างมากมายนัก เพราะแม้จิตที่มีอารมณ์หยาบก็ยังไม่เข้าใจแม้แต่น้อย**

การปล่อยวางความว่าง เข้าถึงธรรมที่แท้จริง เมื่อปฏิบัติเข้าถึงขั้นที่ละเอียดเช่นนั้นได้แล้ว หลักที่จะปฏิบัติต่อไปยังคงเหมือนเดิม คือรู้หรือดูจิตต่อไป ไม่ต้องสงสัย ไม่ต้องคิดค้นวิตก วิจาร อะไรทั้งสิ้น ว่าทำอย่างไรจะปล่อยวางความว่างนั้นได้ เพราะแค่เริ่มคิด จิตก็จะเริ่มเข้าสู่ความวุ่นวายสับสนอีกแล้ว เราจะต้องรู้อยู่อย่างเดียวเท่านั้นคือ การรู้โดยไม่คิดนั่นเอง คือการเจริญวิปัสสนาที่แท้จริง และละเอียดที่สุด

ควรทราบว่าจิตจะหลุดพ้นได้นั้น จิตเขาจะต้องหลุดพ้นด้วยตัวเขาเอง เพราะเขาเห็นความเกิดดับตามความเป็นจริง การคิดใคร่ครวญด้วยสัญญาอารมณ์มันเป็นเพียงความรู้ขั้นสัญญาแค่นั้น แต่ความรู้จริงของจิตนั้น จิตเขาต้องเรียนรู้เอง ผู้ปฏิบัติเพียงแต่มีสติรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการที่จิตจะเรียนรู้เท่านั้น คืออย่าไปทำจิตให้วุ่นวายขึ้นมาอีก มีสติ มีสัมปชัญญะ รู้อยู่กับรู้ก็พอแต่อย่าไปคิดค้นหาวิธีใด ๆ ทั้งสิ้น ในที่สุดจิตจะเกิดความเข้าใจขึ้นมาเองว่า จิตว่างนั้นก็ยังไม่ใช่สิ่งที่จะไปยึดติด ตราบใดที่ยังเห็นว่าจิตมีตัวตน หรือเป็นเราเป็นเขา ตราบนั้นตัณหาหรือสมุทัย ก็จะเกาะกุมจิตเรา การสร้างภพสร้างชาติของจิตก็จะเกิดขึ้น

อยู่ร่ำไป ขอย้ำว่าในขั้นนี้ จิตจะดำเนินวิปัสสนาเอง ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติจงใจกระทำ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ไม่มีใครเลยที่จงใจหรือตั้งใจบรรลุมรรคผลนิพพานได้ มีแต่จิตเขาจะปล่อยวางด้วยตัวเขาเองเท่านั้น

เมื่อถึงขั้นที่จิตผู้รู้หมดจดผ่องใสแล้วนั้น ไม่มีทางไปต่อแล้ว **มีธรรมของหลวงปู่ดูลย์ อตุโล ที่ท่านกล่าวไว้ว่า เหตุก็ต้องละ ผลก็ต้องละ** ใช้หนี้หมดพ้นเหตุเกิด คือปล่อยทั้งรูป ปล่อยทั้งนาม นั้นเอง ดังนั้นเราก็ควรหันมารู้เท่าทันจิตที่ปรุงแต่งสิ่งต่างๆ ขึ้นมา เมื่อรู้ทันว่าจิตที่ปรุงแต่งแล้ว ความปรุงแต่งทั้งหลายนั้นก็จะดับไปเอง เมื่อความปรุงแต่งนั้นดับลงแล้ว ความรู้สึกว่ามีตัวตนก็จะมีไม่ได้เลย เพราะขันธ์หรือรูปนามจะแสดงความเป็นของไม่มีตัวตนต่อหน้าต่อตาเราเพราะความเป็นตัวตนเกิดจากความคิดนึกปรุงแต่งล้วนๆ เมื่อปราศจากความเป็นตัวตนของขันธ์ก็ปราศจากเครื่องรองรับความทุกข์ทางจิต ความทุกข์ที่เกิดก็ตั้งอยู่ไม่ได้ นี้เองเป็นที่สุดแห่งทุกข์ทางใจในปัจจุบัน จนตราบถึงวันเราดับขันธ์ ก็เป็นอันสิ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงแต่เพียงเท่านี้

"จิตเขาจะต้องหลุดพ้นด้วยตัวเอง เพราะเขาเห็นความเกิดดับตามความเป็นจริง...
ผู้ปฏิบัติเพียงแต่มีสติรู้อย่างต่อเนื่อง"

พระครูขันติยาภิรักษ์ (ชาติชาย ขันติโก)

การพิจารณากาย

ผู้ปฏิบัติที่สามารถรู้ว่าจิตเข้าจิตออกแล้ว คือมีสติระลึกรู้อยู่ที่ฐานหรือในร่างกายของเรานี้ได้อย่างมั่นคงแล้ว แต่อาการกิริยาจิตยังมีความกวัดแกว่งไปมาอยู่ไม่เป็นที่ สาเหตุเพราะสัญญาอารมณ์ความนึกคิดปรุงแต่งที่ไปยึดติดอยู่กับสิ่งภายนอก ถ้าเราพยายามที่จะไปควบคุมให้มันหยุดให้มันนิ่งเท่ากับเราไปเพิ่มอาการให้มันกวัดแกว่งมากยิ่งขึ้น แทนที่เราจะใช้ปัญญาพิจารณาหาสาเหตุนั้นกับไปสร้างความวุ่นวายให้กับจิตกับจะเป็นผลเสียมากยิ่งขึ้น ที่เป็นเช่นนั้นเพราะจิตของเรามันมีอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นอยู่แล้ว ดังนั้นเราจึงควรที่จะยกเอากายเอาจิตขึ้นมาพิจารณาให้เห็นความจริง เช่นธาตุทั้งสี่ที่ประกอบกันรวมมาเป็นร่างกายเรานี้ มีหน้าที่ต่างกันอย่างไร และสภาพที่เกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไปเป็นอย่างไรหรือธาตุใดธาตุหนึ่งพร่อง เราจะต้องหามาเติมอยู่ตลอดเวลา เช่นธาตุดินพร่องเราก็แสวงหาอาหารมาเพิ่ม ธาตุน้ำพร่องก็หามาเติมและแสวงหาของอร่อยรสเลิศมาสนองปากสนองลิ้นก่อให้กิเลสตัณหาความทะยานอยากอย่างนี้เป็นต้น **และให้พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่รอบตัวเรานี้มีสภาพที่ต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร ให้พิจารณาแล้วพิจารณาอีก ทำอยู่อย่างนั้นแหละ ทำจนให้จิตเห็นสภาวะเกิดดับนั้นตามเป็นจริง เห็นตัวเรา เป็นเพียงธาตุสี่ ขันธ์ห้า มาประชุมกันเข้า แล้วก็สมมุติกันว่าเป็นตัวเป็นตน แต่มันไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตนไม่อยู่ในอำนาจของเราเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป คือก้อนทุกข์เราดี ๆ นี้เอง** ที่เราให้ความสำคัญมั่นหมายว่าเป็นเราเป็นของเรา สัตว์ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็ตามในสังสารวัฏนี้ ล้วนแต่ยึดติดอยู่ที่กายนี้ด้วยกันทั้งสิ้น จะทำบุญหรือทำบาปก็เพราะกายนี้แหละ มีความรักมีความชัง มีความหวงแหน ก็เพราะกายอันนี้ เราแสวงหาทรัพย์สมบัติต่าง ๆ มาได้ก็เพราะกายอันนี้ เราประพฤติผิดศีล ผิดธรรม ก็เพราะกายเราอันนี้แหละ เมื่อจิตเห็นสภาวะตามเป็นจริงเช่นนี้ จิตก็จะถอนอุปาทาน แต่ถึงแม้ว่าจิตจะถอดถอนอุปาทานไม่หมด แต่ก็จะเบาบางลง และเราก็จะสังเกตและเห็นว่าอาการกวัดแกว่ง

ของกิริยาจิตลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด และ ปีติสุข ความอิ่มอก อิ่มใจก็จะเกิดขึ้นในจิตเรา และจิตผู้รู้ก็จะปรากฏเด่นชัดมากขึ้นกว่าเดิม นี้จึงเป็นการเดินบนเส้นทางแห่งวิปัสสนา

เมื่อจิตสงบลงแล้วก็ให้มีสติระลึกรู้อยู่กับรู้ต่อไป และให้มีสติเฝ้าสังเกตอาการของจิต เพื่อที่จะแยกจิตผู้รู้กับอารมณ์ที่ถูกจิตรู้ มีสติรู้เท่าทันความทุกข์หรืออารมณ์ที่เกิดขึ้นภายในจิต และรู้เข้าใจหรือเห็นในสภาวะธรรมชาติของทุกข์อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงแห่งธรรม คือ **รู้ซึ้งถึงเหตุที่มาเป็นปัจจัยกันให้เกิดทุกข์ขึ้น จึงต้องกำหนดรู้ในทุกข์ เพื่อประโยชน์ในการใช้ไปในการดับทุกข์ ซึ่งเมื่อดับทุกข์แล้วผลที่เกิดขึ้นก็คือความ สุข สงบ บริสุทธิ์ อันเป็นกิจอันควรกระทำให้มากยิ่ง ๆ ขึ้น** ความยากในการปฏิบัติ คือการพิจารณาจนจิตน้อมยอมรับด้วยจิต หรือความเข้าใจในเรื่องสภาวะธรรมชาติ อันเป็นจริงที่ยิ่งใหญ่ ที่มันเกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไป มันเป็นของมันเช่นนั้นเอง จึงจะสามารถปฏิบัติให้ก้าวหน้าได้ ดังนั้นเวลาที่เราปฏิบัติพึงระลึกอยู่เสมอว่าเราจะเฝ้าระวังจิตจะมีสติระลึกรู้อยู่ที่กายที่ใจนี้อย่างไม่ลดละ

ทุกคนต่างก็มีความปรารถนาสิ่งเดียวกัน คือการที่จะหนีห่างจากทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น แต่แทนที่ความทุกข์จะลดลงกับเพิ่มมากขึ้น เพราะมัวไปแสวงหาสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายนอกมาเพิ่มเป็นภาระให้แก่จิต จิตแท้ไม่มีอะไร ที่มีเรื่องวุ่นวายเดือดร้อนด้วยประการต่าง ๆ นานา เพราะจิตไปรับเอาเรื่องภายนอกเข้ามาต่างหาก แล้วจิตก็เกิดอุปาทานปรุงแต่งเดือดร้อน แล้วอยากหนีจากความเดือดร้อนวุ่นวายต่างๆ เหล่านั้น จิตนี้ ยิ่งดิ้นมากแค่ไหนก็ยิ่งบีบยิ่งรัดตึงมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าหากเรามีสติระลึกรู้อยู่นิ่ง ๆ เสีย ถึงมันจะไม่หลุดเสียทีเดียว แต่มันก็ไม่ทำให้เราเดือดร้อนมากเกินไป อารมณ์แม้จะมีแรงดึงดูดต่อจิตใจของเรามากก็จริง แต่ถ้ามีสติรู้ทันอารมณ์เหล่านั้นได้ทันท่วงที จิตก็จะหลุดพ้นจากการครอบงำของอารมณ์เหล่านั้นได้ ปัญหาสำคัญอยู่ตรงที่ว่าเรามักจะรู้ไม่เท่าทันอารมณ์เหล่านั้นได้ เช่น

ถ้าเมื่อใดที่ตามองเห็นรูป หูได้ยินเสียง คือการกระทบระหว่างอายตนะภายในและภายนอกจิตเกิดคิดนึกขึ้น ทำให้เกิดเวทนา พอรู้สึกว่าสุขว่าทุกข์ขึ้นมาก็เผลอปล่อยจิตไปจดจ่ออยู่กับรูป เสียง และความนึกคิดเหล่านั้นซึ่งเป็นต้นเหตุให้ตัณหาเกิดขึ้น ตรงนี้เองที่อารมณ์ต่าง ๆ ได้โอกาส สามารถมาลากเอาจิตของเราไปตามอำนาจของมัน

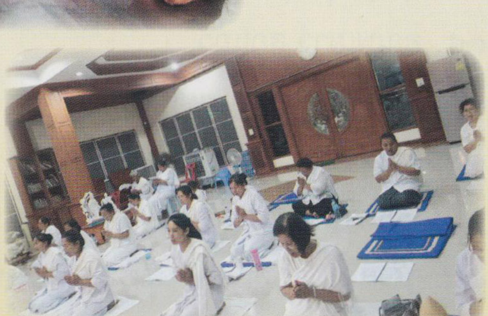
แต่ถ้าเรามีสติรู้เท่าทันมัน การฉุดลากเอาจิตของเราออกไปปรุงไปแต่งข้างนอกนั้นก็จะหยุดชะงักขึ้นมาทันที เพราะจิตของเราจะไม่เผลอคล้อยตามอารมณ์เหล่านั้นอีก เพราะมีสติคอยกำกับอยู่ ในขณะเดียวกันอำนาจของมันในการดึงดูดจิตใจของเราก็จะอ่อนลงไปด้วยเพราะหมดเหตุปัจจัยของมันไปเอง เพราะเป็นธรรมชาติของจิต ถ้าตราบใดที่เรามีสติรู้เท่าทันอารมณ์ความนึก คิด อารมณ์ความคิดนึกเหล่านั้นจะจางหายไป แม้ว่าสติเรายังไม่เข้มแข็ง แต่บางทีอารมณ์เหล่านั้นอาจจะกลับมาอีก เพราะความเผลอสติของเรา แต่หากเรามีสติรู้เท่าทันบ่อย ๆ ติดต่อกันให้ได้อย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้อารมณ์เหล่านั้นขาดช่วงขาดตอนไปไม่นานก็จะดับไปในที่สุด **ขอให้หยุดคิด หยุดนึก หยุดปรุงแต่งอารมณ์ มีแต่สติหรือจิตตั้งมั่นอยู่แต่ในอารมณ์เดียว** เมื่อเราฝึกหัดจิตให้ได้อย่างนั้นแล้ว เราก็จะเห็นตัวจิตได้ชัดทีเดียวว่า ขณะเมื่อพิจารณาว่า ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย การพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก การประสบกับสิ่งที่ไม่รัก การปรารถนาในสิ่งใดแล้วไม่ได้ในสิ่งนั้น ก็ไม่รู้สึกทุกข์ร้อนอันใด สักแต่ว่ารู้เท่านั้น แต่เมื่อไรที่ตัวเรามีความสำคัญมั่นหมายยึดถือว่าเกิดมาต้องทุกข์ ตัวเรากำลังแก่ ตัวเรากำลังเจ็บ ตัวเรากำลังจะตาย ตัวเราจะต้องพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก ตัวเราปรารถนาในสิ่งใดแล้วไม่ได้ในสิ่งนั้น จึงกลับกลายเป็นอุปาทานทุกข์ เราปฏิบัติธรรมก็เพื่อลดภาระให้กับจิต คือความโลภ โกรธ หลง ใครลดได้ก็ทุกข์น้อย ใครลดไม่ได้ก็แบกทุกข์อยู่นั่นแหละ ความสุขความทุกข์ที่เกิดขึ้นนั้นผู้ปฏิบัติย่อมรู้ได้ด้วยตัวเอง คือ ปัจจัตตังดังพุทธดำรัสที่ว่า

เมื่อเหตุนี้มี ผลนี้จึงมี เพราะเหตุนี้เกิดขึ้น ผลนี้จึงเกิดขึ้น
เมื่อเหตุนี้ไม่มี ผลนี้จึงไม่มี เพราะเหตุนี้ดับ ผลนี้จึงดับ
"อานนท์! เมื่อภิกษุเกิดความพอใจบ่อย ๆ
ในสิ่งอันเป็นที่ตั้งของความยึดมั่นถือมั่นอยู่
ตัณหาย่อมเกิดขึ้นเพราะตัณหาเป็นเหตุ จึงเกิดอุปาทานเป็นผล
เพราะอุปาทานเป็นเหตุ จึงเกิดภพเป็นผลฯ อย่างนี้
อานนท์! เมื่อภิกษุเห็นโทษบ่อย ๆ ในสิ่งทั้งหลายอันเป็นเหตุ
แห่งความยึดมั่นถือมั่น ตัณหาย่อมดับ
เพราะตัณหาดับอุปาทานจึงดับ เพราะอุปาทานดับภพจึงดับฯ
ความดับแห่งกองทุกข์ทั้งมวลนี้ ย่อมมีด้วยอาการอย่างนี้"

****

คณะญาติโยมผู้ที่มาปฏิบัติธรรมและสวดมนต์เจริญจิตตภาวนา
ณ วัดป่าสามัคคีธรรม

รายนามผู้สมทบทุนจัดทำหนังสือ

๑.	พระอาจารย์ ดร.ฐานี ฐิตวิริโย	๖,๐๐๐ บาท
๒.	คุณโสภาวัลย์ เชื้อแก้ว	๒๐,๐๐๐ บาท
๓.	คุณสมัย สุขแก้ว	๑๐,๐๐๐ บาท
๔.	คุณกมล คุณนทีทิพย์ ตีระนทีกุลชัย คุณชนกนันท์ คุณพสธร ตีระนทีกุลชัย	๑๐,๐๐๐ บาท
๕.	คุณแม่จรูญ คุณบุบผา สุกแก้ว	๕,๐๐๐ บาท
๖.	คุณจิราพร สุขแก้ว คุณปิติชัย อนันตสิทธิสกุล คุณปริยาภรณ์ อนันตสิทธิสกุล	๕,๐๐๐ บาท
๗.	คุณสุจิต คุณกัลยา ไล้สุวรรณ และครอบครัว	๕,๐๐๐ บาท
๘.	คุณเสริมเกียรติ กังเสถียร และครอบครัว	๓,๕๐๐ บาท
๙.	คุณธีระ คุณมาลัย เสนีชัย	๓,๐๐๐ บาท
๑๐.	คุณประทีป คุณณัฐชนก แก่งหินแก้ว	๒,๐๐๐ บาท
๑๑.	คุณแม่สวาท คุณอนงนาฎ คุณสมปอง สาตรร้าย	๒,๐๐๐ บาท
๑๒.	คุณศิริศักดิ์ คุณวงจันทร์ เหลืองไตรรัตน์	๒,๐๐๐ บาท
๑๓.	คุณประเสริฐ คุณศิริพร แสงหิรัญ	๒,๐๐๐ บาท
๑๔.	คุณบำรุง คุณอำพร สุกแก้ว	๒,๐๐๐ บาท
๑๕.	คุณพเยาว์ สุกแก้ว	๒,๐๐๐ บาท
๑๖.	บุญนิเวศน์ปุญญะเขตตัง	๑,๐๐๐ บาท
๑๗.	คุณสุวัจชัย คุณมาลี ฉัตรชุมสาย	๑,๐๐๐ บาท
๑๘.	คุณสำราญ คุณสายพิน สุกแก้ว	๑,๐๐๐ บาท
๑๙.	คุณสิริวัฒน์ คุณเพลินจิต ชรารินทร์ และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
๒๐.	คุณสมบูรณ์ รศ.ดุษฎี พรหมฑัต	๑,๐๐๐ บาท

๒๑. คุณแม่อโณทัย ภักดีเพี้ยน	๑,๐๐๐ บาท
๒๒. คุณพรชัย คุณรุ่งกานต์ ชาญูเศรษฐิกุล	๑,๐๐๐ บาท
๒๓. คุณกระแส แสงทองอร่าม	๑,๐๐๐ บาท
๒๔. คุณวัชรี วิภาวสุ	๕๐๐ บาท
๒๕. คุณวันทนา ภวกานันท์	๕๐๐ บาท
๒๖. คุณเฉลิมศักดิ์ คุณรัศมี มีทิพย์กิจ	๕๐๐ บาท
๒๗. คุณดารารัตน์ ชวมณีขจร	๕๐๐ บาท
๒๘. คุณปรียา มัญจกาเภท	๕๐๐ บาท
๒๙. คุณมัทนีย์ วานิชผล	๕๐๐ บาท
๓๐. คุณดอกรัก วิยะบุญ	๓๐๐ บาท

ที่ระลึกงานปิดทองฝังลูกนิมิต – ผูกสีมา
วัดป่าสามัคคีธรรม (บ้านจาน) ต.ทุ่งเขาหลวง
อ.ทุ่งเขาหลวง จ.ร้อยเอ็ด
คณะศิษยานุศิษย์ พระครูขันติยาภิรักษ์
(ชาติชาย ขันติโก) วัดป่าสามัคคีธรรม
ผู้รวบรวม

ที่ปรึกษา

พระครูขันติยาภิรักษ์	เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม

คณะทำงาน

นายสมบูรณ์ พรหมทัต	สำนักงานทนายความสมบูรณ์นิติธรรม
คุณพ่อมี บันฮึง	มัคคนายกวัดป่าสามัคคีธรรม

พิสูจน์อักษร

คุณบุบผา สุกแก้ว	ศิษยานุศิษย์วัดป่าสามัคคีธรรม
คุณมาลี ฉัตรชุมสาย	ศิษยานุศิษย์วัดป่าสามัคคีธรรม

เรียบเรียง

รองศาสตราจารย์ดุษฎี พรหมทัต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
นางมาลัย เสนีชัย	อดีตครูชำนาญการพิเศษ

"ผู้สนใจปฏิบัติธรรม คือ *คนฉลาด*
เพราะเป็นผู้รู้จักแสวงหาเครื่องป้องกันตัวต่อภัยในการเกิด
เครื่องป้องกันตัว คือ *หลักธรรม*
มี *สติ* เป็นอาวุธสำคัญ
มั่นคงไม่สะทกสะท้านแฝงอยู่ในทุกอิริยาบท"

พระครูขันติยาภิรักษ์
(ชาติชาย ขันติโก)
เจ้าอาวาสวัดป่าสามัคคีธรรม